

AKTUALNO VPRAŠANJE

O plačnem sistemu, kakršnega smo poznali pri sedanjih načinih delitve dohodka, kjer so se oblikovala sredstva za plače na osnovi obračunskih plač in kvalifikacijskih sestavov, ne moremo več govoriti. Osební dohodek nima več značaja in tudi ne predstavlja takozvanega materialnega stroška gospodarske organizacije. S tem je podana materialna osnova delavskemu upravljanju, ker ni več dvojnega interesa delavca in gospodarske organiza-

cije. Vsak posameznik je namreč neposredno zainteresiran na čim večjem osebnem dohodku, tega pa lahko doseže le, če gospodarska organizacija realizira čim večji čistí dohodek in to po zaslugi vsega kolektiva. Tako nastopa osební dohodek kot nova ekonomska kategorija, ki vpliva na večjo produktivnost dela, večji dohodek ozir. čistí dohodek gospodarske organizacije, posega v irčne odnose in je od teh tudi odvisen. S tem izgube tudi tarifne postavke in norme svoje prejšnji značaj. Nič več ne predstavljajo osnove za de-

litiv dohodka med družbo in podjetjem, temveč izključno le merilo za pravilno noiranje ugotavljanje osebnih dohodkov na posameznih delovnih mestih. Glede na to bo potrebno, da organi delavskega upravljanja proučijo vse dosedanje tarifne probleme glede na eventuelna nesorazmerja, ki nastajajo ob dosedanjih osnovah za ugotavljanje osebnih dohodkov in pripravijo objektivizirane osnove za izdelavo svojim prilikam in potrebam prilagojenega tarifnega sistema.

AKTUALNO VPRAŠANJE

VOJAKI ŽE VOLIJO

Vojski so začeli voliti posiance za Zvezno in Republiško skupščino že 7. marca. Volili bodo vse do 18. marca, ko morajo biti volitve po vseh garnizijah zaključene. Ko smo pred dnevi obiskali volišče v garniziji JLA v Kranju, je bilo precej vojakov na volišču. Člani volilne komisije na tem volišču so nam povedali, da je na volišču vse dni precej volivcev - vojakov. Volitve so namreč v vojski precej zamotana stvar, vsak vojak mora dobiti glasovnico iz kraja, kjer stalno živi in mora izpolnjeno poslati nazaj v zapečateni kuverti.

Na sliki: volišče v kranjski garniziji.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ST. 20 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 14. MARCA 1958

Pospešene priprave za skupščinske volitve

Kandidati med volivci

V zadnjih dneh so bila na Gorenjskem številna zborovanja

Samo dober teden nas še loči od volitev v Republiški in Zvezni zbor Ljudske skupščine, ki bodo 23. marca. Sledile bodo še volitve v Republiški in Zvezni zbor proizvajalcev iz industrijske, kmetijske skupine in ostalih vej gospodarstva.

Zato so priprave za skupščinske volitve v zadnjih dneh zelo pospešene. Razen organizacijskih in tehničnih priprav je zelo živahna tudi politična aktivnost. Po vseh občinah našega okraja je bilo ta teden mnogo predvolilnih zborovanj v večjem obsegu. Nekaj zborovanj pa se bo zvrstilo še v prihodnjih dneh.

Volivce Senčurja je v torek, 11. marca obiskal predsednik Zveze obrtnih zbornic Jugoslavije, poslanski kandidat za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije, tovariš Tone Fajfar. Navzočim volivcem, ki so se zbrali v Domu Svobode, je tov. Fajfar govoril o notranji in zunanji politiki naše države in o aktualnih gospodarskih nalogah. Zborovanje je trajalo polni dve uri in pol. Volivci so spraševali kandidata o problemih kmetijstva, pa še o raznih drugih problemih — opozarjali so n. pr. na izred. slabo stanje ceste Kranj-Senčur — dalje so govorili o

obrtniški dejavnosti in o drugih važnih zadevah.

V Predosljah so 12. t. m. zvečer prvič odprli javnosti njihov Prosvetni dom, čeprav še ni v celoti dograjen. Prvič se je tu zbralo kakih 250 volivcev iz Predoselj in Britofa, ki jim je govoril predsednik OLO, poslanski kandidat za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije, tovariš Miran Košmelj. Poudaril je razne velike uspehe zadnjih let v naši izgradnji socialistične demokracije, govoril je tudi o gospodarskem napredku naše države. Morda prav zato, ker je

kandidat naštel nekaj konkretnih primerov uspehov kot tudi težav pri današnjem razvoju, se je po njegovem govoru oglasilo več volivcev, ki so sodelovali v nadaljnjem razgovoru. Predsednik KZ Janez Kovač je omenil potrebo arondacije zemljišč in druge možnosti za doseg večje proizvodnje v kmetijstvu, govoril je o potrebi štipendiranja in vzgoje mladega strokovnega kadra za kmetijstvo in o raznih drugih vprašanjih. Govorili so tudi drugi volivci n. pr. o socialnem zavarovanju na kmetih, o nujnosti dograditve Prosvetnega

doma in o drugih težavah. Kandidat Miran Košmelj jim je na razna vprašanja odgovarjal zelo

zborovanju zadovoljni razhajali.

Na predvolilno zborovanje so se zbrali tudi volivci iz Rupe pri Kranju v sredo, 12. marca. V prostorih osemlet. šole »France Prešeren« jim je govoril kandidat za Zvezni zbor Ljudske skupščine Jugoslavije tov. Boris Ziberl. Volivci so zlasti z zanimanjem poslušali razlago o današnjem tehničnem napredku v svetu in pri nas, o nevarni tekmi atomskega oboroževanja in o naporih ter doseženih uspehih naše države za miroljubno reševanje nesoglasij in razlik v mednarodnih družbenih odnosih. Na vprašanja volivcev je tov. Ziberl pojasnjeval tudi vlogo naše JLA, govoril je o perspektivah našega kmetijstva in o drugih aktualnih zadevah, ki so navzoče zanimale. Pri tem je omenil, da se izdatki za našo armado vsako leto znižujejo, in da vedno večja sredstva usmerja-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDSEDNIK TITO BO GOVORIL V NEDELJO V BEOGRADU

Predsednik Tito, poslanski kandidat beograjskega volilnega okraja Ču'arice, bo govoril v Beogradu 16. marca. Govor bodo prenašale vse jugoslovanske radijske postaje.

Spričo velikega zanimanja javnosti za govor tov. Tita bi bilo priporočljivo, da organizacije SZDL in druge udi z ozvočenji na javnih krajih omogočijo poslušanje govora čim večjemu številu ljudi.

obširno in razumljivo, tako da so se volivci po 2 in pol urnem

PREDVOLILNI RAZGOVOR

Skupščinske volitve in naša prihodnost

Prvi gorenjski mladinci so odšli na avtocesto

V ponedeljek je odšlo iz Kranja 120 gorenjskih mladincev in mladink na avtocesto. Njihova brigada »Stane Zagar« je 7 km od Brezje v Prilepi, kjer imajo urejeno taborišče. Gradbišče je oddaljeno komaj 300 m.

Predstavnik BPT iz Tržiča je v imenu kolektiva, ki je prevzel pokroviteljstvo nad brigado, izročil mladincem prapor. Z zastavami, pesmijo in harmonikami so se nato mladinci odpravili skozi mesto na železniško postajo in odpotovali na avtocesto, kjer so te dni že zapele lopate. Med člani prve brigade je pretežno kmečka mladina. Največ se jih je prijavilo iz občine Gorenja vas, od koder je odpotovalo 25 mladincev in mladink. V brigadi sta tudi dva mladinka, ki sta pred tednom odslužila

Predsednika OLO Kranj, tov. Mirana Košmelja, ki v 36. volilnem okraju v občini Kranj kandidira za poslanca v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS, smo naprosili za odgovor na vprašanje, kakšne so po njegovem mnenju naloge ljudskih odborov in organov upravljanja pri uresničevanju naše družbeno-ekonomske politike. Tovariš Košmelj je odgovoril takole:

Poslanski kandidati stopamo to pot laže kot doslej pred volivce. Pri vseh dosedanjih parlamentarnih volitvah smo morali prepričevati delovne ljudi o potrebah žrtvovanja, da bi si ustvarili pogoje za boljše življenje. Zdaj so ti najtežji časi že za nami. Uspešno smo zaključili dobo obnove in zgradili glavne objekte težke industrije in energetike, ki že dajejo vidne rezultate. Stevilke nam povedo tole: v primerjavi z letom 1939 smo do leta 1957 povečali industrijsko proizvodnjo v državi za trikrat, kar je v tem času dosegla le redkokatera država na svetu. Vzporedno s tem se je tudi spremenila socialna struktura našega prebivalstva tako, da je odstotek kmečkega prebivalstva padel v Jugoslaviji od predvojnih 75 % na 53 % v letu 1953, to pa pomeni večjo in boljše možnost zaposlitve za našega delovnega človeka. Zlasti v obdobju od leta 1952 dalje beležimo velike uspehe, ki dosežejo svoj vrhunec leta 1957, ko je vrednost industrijske proizvodnje porastla v primerjavi z letom 1956 za 16 %, narodni dohodek v celotnem gospodarstvu pa celo za 21 %.

Vsi ti uspehi so predvsem posledica učinkovitosti našega gospodarskega sistema, ki je po opustitvi administrativnega načina upravljanja v gospodarstvu pričel delovati zelo vzpodbudno. Priče smo ugodnih posledic, ki

jih je prinesla decentralizacija v upravljanju gospodarstva in v reševanju zadev javnega značaja sploh. Novi zakonski predpisi Zvezne ljudske skupščine o delitvi dohodka gospodarskih organizacij, sprejeti na zadnjem zasedanju v decembru 1957, so nov uspešen korak naprej. Isto velja za zakone Zvezne in republiških ljudskih skupščin o

nega človeka. Tako predvideva zvezni perspektivni plan, da se bo v razdobju do leta 1961 letno dvigal skupni družbeni proizvod celotnega gospodarstva za 9,5 %, produktivnost dela povprečno za 7,5 %, sklad osebne potrebnosti za 7,3 % oz. na prebivalca od 4 do 5 %, in sicer potrošnja živil za ca. 5,5 %, potrošnja industrijskega blaga za ca. 9,5 % in družbeni standard, to je sredstva za gradnjo stanovanj, komunalne storitve, splošno in strokovno šolstvo, zdravstveno službo, socialno zavarovanje in socialno varstvo ter kulturo celo za 11,5 %.

To so velike naloge, a vendar jih je mogoče uresničiti. Doseženi rezultati in izkušnje iz leta 1957 so porok za to. Glede razdelitve odgovornosti pri uresničevanju teh nalog pa moramo imeti pred očmi dvoje: eno je zagotavljanje takšne zakonodajne politike v naših zveznih in republiških predstavniških telesih, ki bo vzpodbudno vplivala na rešitev postavljenih nalog ter pravilno razporejala narodni dohodek. Za pravilno delo naših ljudskih skupščin najbrže ni potrebna posebna skrb. Drugo, na kar bi rad posebno opozoril, pa je delo lokalnih predstavniških organov in delovnih ljudi sploh. Uresničitev sprejetih ciljev naše politike zavisi predvsem od njihove dejavnosti. Kot posledica vse močnejšega uveljavljanja delavskega samoupravljanja in komunalnega sistema, naš delovni človek že danes v veliki meri upravlja, samostojno odloča in ureja odnose v svojem podjetju in v svoji komuni. Njegova dolžnost je, da sprejete pravice s pridom uveljavlja in da z danimi sredstvi gospodarja kot dober in skrben gospodar. Za neresene naloge je vsak dan manj možnosti sklepetati se na višje organe in forume.

Naj navedem nekaj trenutno najvažnejših nalog. V naših podjetjih je potrebno izboljšati organizacijo dela in uvesti tak način nagrajevanja, ki bo zagotavljal osebne dohodke vsakega člana delovnega kolektiva v odvisnosti od njegovega dela ter preprečeval vsako izkoriščanje znotraj kolektiva. Ta naloga ni lahka, niti ji ni mogoče rešiti čez noč, toda pozabiti ne smemo, da smo mi sami poklicani, da jo opravimo. Spremenjen način delitve dohodka bo sam po sebi mnogo pripomogel delovnim kolektivom k odpravljanju slabosti. K spoznanju le-teh je mnogo pripomoglo tudi pismo Izvršnega komiteja ZKJ. Problemom že omenjenih neindustrijskih dejavnosti je okrajni ljudski odbor Kranj posvetil nekaj svojih zadnjih zasedanj. Nalogo so sedaj jasne, treba je le še konkretnega dela, ki pa na žalost ni tako, kot bi bilo želeli. Ta slabost ima svoje korenine neredko v dosedanjih miselnosti naših ljudskih odborov, ki so smatrali, da je njihova glavna naloga samo bitka pri razdeljevanju proračunskih sredstev, ne pa tudi ustvarjanje teh sredstev. Tako stojimo nepravilni ob strani, namesto, da bi se lotili dela, čeprav je razpoloženje delovnih ljudi za reševanje teh nalog več kot ugodno.

Cesto so sprašujemo, kje in kako začeti reševati postavljene naloge in odpravljati slabosti. Odgovor je samo eden: povsod istočasno, najprej pa vsak pri sebi! Samo to je porok za izpolnitev postavljenih nalog. Naša dolžnost je, da odstranimo vedno in povsod te slabosti v korist bolj uspešnega in bolj plodnega dela v bodočnosti, ki je polna reálnih možnosti in upravičenih upov za uresničitev najbolj humanih načel življenja. To pa je bistvo socializma, ki ga že gradimo v naši domovini.

Pred odhodom so se mladinci zbrali v prostorih Okr. ljudskega odbora v Kranju, kjer so jih pozdravili predstavniki okrajnih mladinskih in političnih organizacij. Izbrali so tudi svojega komandanta, komandirja in namestnike vseh štirih čet.

kadrovski rok v Skofji Loki. Nista šla domov v Srbijo, marveč sta počakala, da sta skupaj z gorenjsko mladino odšla na gradnjo avtoceste. Na sliki: odhod brigade »Stane Zagarja« iz Kranja.

K. M.

novih pristojnostih ljudskih odborov.

Zdaj pa imamo skrbno pripravljene perspektivne plane gospodarskega razvoja. Zvezni in republiški plan sta že sprejeta, v okrajih in občinah pa jih bomo še sprejeli. Ti plani izhajajo iz že doseženih materialnih pogojev in odražajo našo politiko za razdobje do leta 1961. Njihov cilj je nadaljnje razvijanje gospodarstva kot celote, a vendar dajejo poseben poudarek tistim dejavnostim, ki jim doslej ni bilo mogoče dati ustreznih materialnih osnov, a to so kmetijstvo, gradbeništvo, promet, trgovina, gostinstvo, turizem in obrt. Druga osnovna značilnost perspektivnih planov pa je vse večja skrb za delov-

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek dopoldne so se Ljubljančani poslovili od prvih devetih mladinskih delovnih brigad, ki so odšle na avtocesto Ljubljana-Zagreb. Te brigade bodo postavile naselja za mlade graditelje iz vseh naših republik.

V Bonnu so v ponedeljek objavili, da je bil ustanovljen delovni odbor, ki bo skrbel za propagando proti atomskemu oboroževanju Zahodne Nemčije. Odbor bo v drugi polovici marca organiziral v Frankfurtu veliko zborovanje pod geslom «Boj proti atomski smrti».

Ameriška atomska podmornica «Scate», ki je prejšnji teden preplula Atlantik od Amerike do Anglije, ne da bi se dvignila na površje, in je tako dosegla nov rekord, je v ponedeljek odpeljala iz Portlanda proti evropskim pristaniščem.

Zaradi velikih snežnih zametov v Crni gori je bil marsikje ustavljen cestni promet. V noči od ponedeljka na torek je zapadlo en meter snega in več.

Združenje francoskih književnikov je v torek objavilo oster protest proti sklepu oblasti, da prepovedo knjigo Jeana Sartre o položaju v Alžiriji. Varnostni organi so uprizarili preiskavo v eni največjih pariških založb in razmetali stavek Sartrove brosure, ki je bila z vladnim sklepom prepovedana v vsej Franciji.

Jugoslovanski veleposlanik dr. Radivoj Uvalič se je v torek sestal z generalnim sekretarjem Atlantske zveze P. H. Spaakom. Govorila sta o državniški razorožitveni konferenci in drugih perečih mednarodnih vprašanjih.

V torek je prišlo v srednji in zahodni Alžiriji do hudih spopadov. Obe strani — francoska in alžirska — sta utrpeli hude izgube. V vse spopade zadnjih dni je poseglo francosko letalstvo. Pet francoskih letal je bilo sestreljenih, okrog 70 pa poškodovanih.

V torek so sporočili, da namerava poveljnik atlantskih oboroženih sil v Evropi general Norstad predložiti italijanski in ameriški vladi načrt o zgraditvi raketnih oporišč v Piemontu in na Sardiniji. O tem načrtu naj bi razpravljali na bližnjem zasedanju vojaškega sveta Atlantske zveze.

V torek so sporočili, da je v premogovniku blizu Köflacha pri Gradcu nastal v nedeljo požar, ki je zajel področje v dolžini treh in v širini enega kilometra. Sodiijo, da bo škoda znašala okrog 25 milijonov šillingov.

Motorna ladja «Srbija», ki se je vračala iz Severne Amerike na Reko z okrog 8000 tonami tovora in 20 potniki, je v sredo popoldne nasedla pri Ulcinju v Hrvatskem Primorju.

Pooblaščen grški vladni krogi pravijo, da sedanjna grška vlada nima v načrtu udeležiti se razgovorov o ustanavljanju raketnih oporišč v Grčiji. Vladni krogi so dali ta pojasnila v zvezi s člankom v «New York Timesu», v katerem je rečeno, da bodo na sestanku obrambnih ministrov sprejeli sklep o ustanovitvi oporišč v Franciji, Italiji, Grčiji in Turčiji.

Delegacija Ljudske mladine Jugoslavije bo danes, v petek, odpotovala v Tunis, kamor jo je povabilo mladinsko gibanje stranke Neodestur, nato pa bo odpotovala v Maroko, kjer bo gost mladinskega gibanja stranke Istiklal.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE «GORENJSKI TISK» / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
SREDOZEMSKI PAKT

Carobni lek? — tako se sprašujejo te dni v Parizu, ko prebirajo novice o najnovejšem predlogu francoskega predsednika vlade Gaillarda o sredozemskem paktu. Vse kaže, da se je francoski premier navdušil za načrt, ki naj bi postal odrešilo

šo metropolo, odkar sta dobila neodvisnost, toda francosko poželjen po teh ozemljih jih vedno znova spravlja v spor z bivšim kolonialnim gospodarjem. Odkar so francoski bombniki nečloveško napadli tuniško vas Sakiet Sidi Jusuf, povzročili val

na Gaillardove limanice. Glasilo vladne tuniške stranke Neodestur «Al Amal» zavrača ta predlog in pravi, da Tunizija ne bo sodelovala v nobeni «obrambni zvezi, ki bi pustil francoske čete v Tuniziji in ohranil francosko nadvlado v Alžiriji». Prav to pa je zahrbtni namen francoskega predloga. Pariz bi si rad pridobil mednarodno podporo za svojo kolonialno politiko v Alžiriji, Tuniziji in Maroku pa bi rad znova navezal nase.

V ozadju Gaillardovega predloga je še Sahara, eno najbogatijših področij na svetu z raznimi rudninami. Takšen sredozemski pakt bi odprl vrata mednarodnemu kapitalu za izkoriščanje saharških bogastev, hkrati pa bi naj sodelovanje drugih zahodnih držav pomirilo odpor Arabcev, ki danes onemogoča francosko prodiranje v saharški neдрja.

Sredozemski pakt bi tudi pritegnil Španijo k tesnejšemu sodelovanju z ostalimi zahodnimi državami, uzakonil pa bi sedanjno reakcionarno skupno akcijo Francije in Španije proti svobodoljubnim Arabcem v pokrajini Ifni ob Atlantski obali.

Ze vsi ti razlogi govorijo, da bi takšen pakt le ohranil francoske kolonialne koristi v Severni Afriki in bi torej niti najmanj ne prispeval k mirni ureditvi severnoafriškega vprašanja. Nasprotno, bržkone bi ga samo še bolj zapletel, saj tudi takšen pakt ne bi mogel pogasiti požara alžiriskega boja za svobodo in neodvisnost. Da niti ne omenjamo dejstva, da sami pakti doslej sploh niso reševali mednarodnih problemov, ampak so spravili svetovni položaj v pravo slepo ulico.

Zato tudi en pakt več pomeni lahko le korak nazaj!

Carobni lek je v resnici le prikrit strup.

MARTIN TOMAZIČ

Strto telo tuniškega dečka iz bombardirane vasi Sakiet Sidi Jusuf — dokaz francoskih kolonialnih metod

zdravilo za razne bolečine današnje Francije. To naj bi bil sredozemski pakt; vanj pa bi vključili Francijo, Španijo, Maroko, Tunizijo in Alžirijo. Pozneje bi morda sprejeli v članstvo še Libijo, Italijo in Veliko Britanijo, ali pa celo tudi ZDA. Zamisel je torej zelo široka, čeprav še vedno daleč od ureditve.

Jasno je, da pariški vladi Severna Afrika dela čedalje večje preglavice. Alžir je že zdavnaj več kot samo boleč trn v peti, saj je postal prava odprta rana na francoskem kolonialnem telesu. Maroko in Tunis sta sicer vzpostavila znosne odnose z biv-

ogorčenja med arabskim svetom in splošno zgražanje v svetu, je seveda toplomer odnosov med Francijo in severnoafriškimi deželami občutno padel. Franciji je sicer jasno, da je šla predaleč, težko pa ji je pogoltniti grenko pilulo in žrtvovati del svojega ponosa. Tunizija pa se po drugi strani po vseh teh dogodkih tudi ne bo več ponizovala in popuščala. Iz te zagate naj bi njihove odnose zdaj spravil sredozemski pakt.

Toda, čeprav sta Tunis in Maroko še tako mladi državi, vendar imata več ko preveč izkušenj s francosko politiko. Zato tudi zdaj ne bosta zlepa nasedli

kratko, vendar zanimivo

VSAKO LETO 500 KRANJČANOV VEČ

Število prebivalstva v kranjski občini hitro narašča. Podatki kažejo, da se je število prebivalcev na območju bivše mestne občine Kranj povečalo od 15.939 v letu 1948 na 20.060 v letu 1957. Tako poraste število prebivalstva vsako leto za okoli 500 ljudi. Od tega odpade na naravni prirastek okoli 60%, na mehanični prirastek, t.j. priseljevanje, pa okoli 40%. Če upoštevamo te podatke, je povprečno število članov v enem gospodinjstvu na območju mesta Kranja 2,53. In končno — vse to

zahteva letno 190 novih stanovanjskih enot. Odtod torej velika stanovanjska stiska, ki jo je treba postopno reševati.

CENTER ZA GOSPODINJSKO POSPEŠEVALNO SLUŽBO NA JESENICAH

Na torkovi seji je Občinski ljudski odbor med drugim tudi sklenil ustanoviti center za gospodinjstvo pospeševalno službo v občini. Ta zavod bo pomagal ženam pri usposabljanju za gospodinjstvene poste in jih seznanjal s sodobnimi tehničnimi pripomočki. ObLO je sklepal tudi o razdelitvi stanovanjskega sklada.

SKRB ZA OTROKE V RAHOVLJSKI OBČINI

Pred nedavnim so organizirali avtobusni prevoz otrok iz oddaljenih krajev v rahovljsko osemletko. Tako so te ugodnosti deležni tudi otroci iz vasi Kamna gorica in Lipnica, saj so ti do sedaj imeli 1 uro hoda do šole, kar je bilo posebno težavno v zimskem času. Teh otrok je okoli 70. Da bi družine otrok ne bile preveč finančno ogrožene, je del stroškov prevzela občina, nekaj pa bodo prispevali še Zadruga Lancovo in «Okovje» v Kamni gorici.

OBRAZI IN POJAVI

NI ČASA ZA LJUDI

V zadnjih mesecih smo prirejali novinarske večere v raznih gorenjskih krajih. Na teh večerih smo — razen razvedrila — skušali posredovati ljudem tudi problematiko ter perspektivo razvoja njihovega kraja. Zato smo novinarji povsod naprosili za sodelovanje na teh prireditvah tudi politične funkcionarje, občinske ljudske odbornike ter odbornike raznih društev. Vsi naproseni so se radi odzvali naši prošnji, da smo novinarji lahko priredili razgovore z njimi o problematiki občine, gospodarskih organizacij, društev in podobno — na odru pred ljudmi. Ta oblika seznanjanja z družbeno ekonomsko, kulturno, športno in drugo problematiko je ljudem nova, pestra, zato je bila za obiskovalce novinarskih večerov zanimiva in so jo povsod pozdravili.

V enem samem primeru pa smo se ob prirejanju teh novinarskih večerov srečali s funkcionarjem, ki ni pokazal volje, da bi sodeloval na novinarskem večeru. Ko smo v eni izmed občin naprosili enega izmed najodgovornejših občinskih ljudskih odbornikov, naj bi imel v dvorani, na odru pred poslušalci razgovor z novinarjem o ureditvi vseh sklepov OLO o načelih in smernicah za razvoj kmetijstva, trgovine, obrti in turizma v tej občini, ta odbornik ni pristal na tak razgovor pred svojimi volivci. Če želimo kake podatke, nam jih lahko pove takole, v svoji pisarni, ne pa pred ljudmi, je dejal in še dostavil:

«Sicer pa tako ne bi imel danes časa, ker moram zdajle zvečer še na neke seje.»

Ko je sam začutil svoj nepravilni odnos, se je hotel opravičiti, češ da ni prej natanko vedel, kaj hočemo od njega in da bi sicer eventualno določil za to koga drugega izmed odbornikov.

Čeprav je ravno v tej občini tiste dni nekaj posameznikov skušalo kvariti predvolilno vzdušje z

razširjanjem mnenja, češ da se ne splača iti voliti, se temu odborniku ni zdelo vredno, da bi tudi pestro obliko novinarskega večera uporabil kot priložnost, da bi razložil pred volivci problematiko nekaterih področij, ki ljudi še zlasti zanimajo ter načrte ljudskega odbora za urejanje teh vprašanj. Mar je res samo slučajno to, da je politično vzdušje slabše kot drugje, ravno v občini, kjer nekateri odborniki niso zainteresirani za to, da bi stopili pred svoje volivce?

V takih primerih je vredno pozornosti bistvo pojave. Posamezniki v raznih organih namreč ne čutijo dovolj pomena javnega mnenja, ne čutijo, kako nujno potreben je neposreden stik z ljudmi. Taki odborniki pogosto podcenjujejo tudi vlogo zborov volivcev. V isto vrsto pa sodijo tudi pojavi, ki jih zasledimo v nekaterih podjetjih, zadrugah in drugod, kjer upravni organi ne prislunnejo mnenju volivcev in jih ne obveščajo o svojem delu. Takšno ravnanje pa sodi v času, ko se vključuje v upravljanje družbenih zadev čedalje širši krog državljanov, vedno bolj v preteklost, med preživele metode dela. Ljudje zdaj upravičeno zahtevajo, da jih organi upravljanja redno obveščajo o vseh pomembnih zadevah ter se čutijo upravičeno prikrajšane pri svojih pravicah, če se to ne dogaja. V primerih, ko so ljudje seznanjeni s problemi in sklepi svojih organov, se tudi bolj zavzemajo za ureditve nalog ter pri tem aktivno sodelujejo, ker se čutijo soodgovorne. Koristna je praksa nekaterih teh organov, ki so začeli prirejati razne ankete (n. pr. nedavna anketa v jeseniški železarni), javne razprave (denimo v Kranju o tem, kje naj bo avtobusna postaja) in podobne oblike konsultacije s širšim krogom volivcev. Primer, ki smo ga opisali uvodoma, pa kaže, da jim je ponekod pomembnejše vse prej kot pa najvažnejše — stik z ljudmi. Take posameznike pa čas pušča za seboj.

Z.

Kandidati med volivci

(Nadaljevanje s 1. strani)

mo za boljše življenje delovnih ljudi, za napredek našega gospodarstva in tudi kmetijstva, ki bo v bodočih letih prejelo veliko pomoč, da bi čimprej v razvoju dohitelo veliki skok industrije in vsestranskega ostalega napredka pri nas.

Predvolilnega zborovanja na Zlatem polju pri Kranju, ki je bilo v torek, se je udeležila poslanka za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije tov. prof. Smilja Gostiševa.

Po njenem govoru se je razvila živahna razprava zlasti o novem načinu delitve dohodka gospodarskih organizacij in o odnosu oziroma sodelovanju med gospodarskimi organizacijami in komunjo. Na nekatera konkretna vprašanja o komunalni ureditvi naselja na Zlatem polju in o drugih raznih zadevah je volivcem odgovarjal tudi predsednik Sveta za komunalne in stanovanjske zadeve, tov. Mile Vozel.

NE LOKALISTIČNE TEŽNJE, AMPAK KORIŠT SKUPNOSTI!

Kljub debelemu snegu se je na predvolilnem zborovanju v Boh. Bistrici zbralo kar okrog 130 ljudi. Govoril jim je poslanski kandidat za Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine tovariš Vinko Hafner.

Govorec o dosedanjih uspehih naše družbene in gospodarske graditve je tov. Hafner poudaril zlasti uspehe v letu 1957, ki pomeni važno prelomnico v nadaljnjem razvoju naše družbene ureditve: po eni strani nam leto 1957 daje koristne izkušnje za

naša kronika

Nič več grupnih delavskih svetov v Železarni?

Dosedanje razprave o volitvah v delavske svete v jeseniški železarni so odkrile nekaj novih predlogov in misli. Vodstva političnih organizacij so predloge upoštevala in predlagala upravi podjetja, da bi z novimi volitvami odpravili grupne delavske svete. Svoj predlog utemeljujejo s tem, da grupni delavski sveti nimajo gospodarske osnove za nadaljnje delo in razvoj. Zaradi tega so dosedanja grupni delavski sveti postajali vse bolj pasivni, le redki so se pogosteje sestajali, razpravljali pa so o problemih, ki jih lahko rešujejo tudi sindikalne organizacije.

Na prihodnji seji bo osrednji delavski svet razpravljal o teh vprašanjih, sklepal ali bodo še obstojali grupni delavski sveti in razpisal nove volitve.

-k-

125 MILIJONOV ZA MANJŠE INVESTICIJE V ŽELEZARNI

Iz sklada za splošno uporabo, bo delovni kolektiv jeseniške železarne porabil skoraj 125 milijonov dinarjev za manjše investicije v podjetju. Med drugim bodo razširili elektrodni oddelek, kajti po jeseniških varilnih žicah in elektrodah je tudi na zunanjih tržiščih vedno večje povpraševanje. Nabava novih naprav in razširitev obrata bo stala okrog 41,5 milijona din, z manjšimi investicijami bodo izboljšali tudi naprave za izdelavo žičnikov, za izdelovanje praška za varjenje in podobno, za kar so predvideli 18 milijonov; nabavili bodo tudi novo premično dvigalo za potrebe transportnega oddelka in razne druge naprave.

-k-

ZDRAVSTVENO PREDAVANJE V TRŽIČU

Komisija za higiensko in tehnično zaščito je s pomočjo drugih organizacij Bombažne predilnice in Ikalnice v Tržiču organizirala ta tečen v torek in sredo zanimivo zdravstveno predavanje o raku na maternici. V predavalnici podjetja so prikazovali film o tej bolezni. Dr. Andrej Robič in medicinska sestra Vogelnikova pa sta na razumljiv, poljuden način tolmačila znake obolenja in način zdravljenja. Dvorana je bila vedno nabito polna, kajti prihajale so žene ne le iz BPT, marveč iz vsega Tržiča. Zato so petkrat ponovili predavanje filma in tolmačenje. Ob tej priliki se je pokazalo, da v Tržiču primanjkuje takih in podobnih predavanj in da se ljudje za taka vprašanja zelo zanimajo.

K. M.

Posvetovanje kranjskih družbenih delavk

Zaščita otrok bo razbremenila delovno ženo

Nikjer naj ne bo stanovanj brez prostora za otroke - Za šolske otroke dnevna zavetišča - Ženo tudi na vodilna delovna mesta

V okviru proslav 8. marca — Dneva žena, je Občinski odbor SZDL Kranj priredil v torko posvetovanje tistih žena kranjske občine, ki sodelujejo v organih delavskega in družbenega upravljanja. Žene so na posvetovanju govorile o vlogi žena v organih upravljanja, razbremenitvi delovnih žena, problemih zaposlene žene in zdravstvene službe. Anketa, na katero so odgovarjale žene, kaže, da delajo žene po svoji redni službi doma še povprečno 6 in pol ur dnevno. Ta preobremenjenost ženo slabo vpliva na počutje vse družine. Otroci so še vedno v večini primerov prepusteni sami sebi, vrtci so že se-

daj prenatrpani itd. Preobremenjenost je največja še predvsem pri ženi-delavki. Niso zato redki primeri, da nekateri otroci delavk dosega v šoli slabše uspehe, ker jim mati ne utegne zaradi preobremenjenosti pomagati. Tudi za vse predšolske otroke še ni poskrbljeno. Ne samo to, da so vrtci prenatrpani — okoli 150 prosenj čaka še vedno nerešenih. Ureditev teh problemov bo treba v prihodnje iskati za predšolske otroke prav v okviru stanovanjskih skupnosti. Žene, ki sodelujejo v hišnih svetih, šolskih odborih in drugih organih upravljanja, naj bi bile še v prvi vrsti tiste, ki naj bi se zavzemale, da se stanova-

nja brez dnevnih prostorov za otroke in skupnih moderniziranih pralnic ne bodo več gradila. Za šolske otroke pa bi morali poskrbeti, da bi dobili potrebno pomoč in tudi nadzorstvo pri učenju. Morda bi s tem v zvezi kazalo razmisлити o dnevni zavetiščih za šolske otroke v okviru stanovanjskih skupnosti, v posameznih stanovanjskih blokih in podobno. Če bi bili otroci v času materine odsotnosti dobro poskrbljeni, bi prav gotovo dobro vplivalo na večjo storilnost in na večjo sproščenost žena pri njihovem delu. To bi bilo hkrati tudi najboljše zagotovilo, da bi v organih delavskega in druž-

benega upravljanja bilo več žena, da bi jim nudili možnost za strokovno izpopolnjevanje ter tako zagotovili, da bodo tudi žene prišle na vodilna delovna mesta. Sedaj je namreč še pretežni del žena na nekvalificiranih delovnih mestih. Od 5.229 žena-delavk v kranjskem okraju je n. pr. samo 21 visoko kvalificiranih in kar 2407 polkvalificiranih in 1925 nekvalificiranih. Med 1909 uslužbenkami v kranjskem okraju pa je 830 žena z nižjo strokovno izobrazbo in le 169 z visoko izobrazbo. Te številke prav gotovo kažejo, da je povprečni nivo izobrazbe žena še nizek. Tu je tudi pregraja za hitro napredovanje žena na delovnih mestih. Toda — precej je še delovnih mest, kjer so se žene že dobro uveljavile. Verjetno pa je še nekaj takih delovnih mest, kjer bi žena lahko uspešno delala. Ta delovna mesta bi lahko ugotovili z analitično oceno delovnih mest. Zato se tudi tu odpira ženam novo področje dela. I.J.

Drobci o našem razvoju

Navada je, da razpravljamo predvsem o težavah in pomanjkljivostih, manj pa o uspehih. To pa nam včasih nehoté zamegljuje pravo podobo našega razvoja, zato je prav, da imamo pred očmi tudi naše uspehe.

Evo primerjave med tempom razvoja industrijske proizvodnje v Jugoslaviji in v nekaterih drugih državah: od leta 1953 na 1957 se je industrijska proizvodnja v Nemčiji povečala za 46%, v Avstriji za 44%, v Franciji za 40%, na Nizozemskem za 25 odstotkov, v Angliji za 16%, pri nas v Jugoslaviji pa za več kot — 70 odstotkov.

Brez teh številok pa tudi sami vemo, koliko je zdaj podjetij, ki jih pred desetimi, petnajstim leti sploh še ni bilo, druga pa so se izdatno povečala. Nekdaj smo mnogi delo zaman iskali, zdaj pa slišimo povsod: »Bi že šlo, če bi imeli več ljudi!«

Zdaj delamo že sami mnoge izdelke, ki smo jih prej samo uvažali. Med takimi novimi izdelki so: kamioni, avtobusi, traktorji, kolesa, ure, radijski sprejemniki, telefonске centrale in aparati, rentgenski aparati, penicilin, fotografski material, rotacijski papir, koks, benzol, motorne lokomotive, vagoni, polivinil, mleko v prahu in še številni drugi.

Proizvodnja izdelkov se je povečala takole:

	1939	1957
Elektroenergija (mil. kWh)	1173	6250
Premog (mil. ton)	7	18
Nafta (tisoč ton)	1	396
Jeklo (tisoč ton)	235	1049
Metalurški koks (tisoč ton)	—	1037
Aluminij (tisoč ton)	2	19
Elektrolitski baker (tisoč ton)	12	30
Svinec (tisoč ton)	11	78
Votlo steklo (tisoč t)	11	34
Cement (tisoč ton)	894	983
Zevplena kislina (tisoč ton)	23	124
Kmetijski stroji (tisoč ton)	2	18
Tovornjaki (kosov)	—	3459
Rezan les (tisoč kub. met.)	1922	1830
Termični aparati (t)	48	3095
Bombažne tkanine (milij. kv. m)	111	208
Volnene tkanine (mil. kv. m)	12	34
Obutev (mil. parov)	9	21
Jedilno olje (tisoč ton)	21	33
Sladkor (tisoč ton)	108	219
Tobačni izdelki (tisoč ton)	12	18

Naše gospodarstvo pa je sorazmerno še vedno zaostalo, čeprav je tempo povečanja naše industrijske proizvodnje hitrejši kot v drugih državah. Ne smemo namreč pozabiti, da smo bili do osvoboditve še polkolonialna država...

Zaprašeno ozadje tržiških mlinov

Nekaj pojasnil podjetja »Klasje« na že objavljeni članek: Rakova pot mlinov v Retinjah — Upajo, da bodo sodišče razpršilo marsikatero nejasno ozadje dosedanjega stanja.

V petek, 7. t. m. je naš list objavil krajši članek o neurejenem stanju v tržiških mlinih. Med drugim je bilo rečeno, da je trgovsko podjetje »Klasje« v Kranju prenehalo dajati žito v mletje tržiškim mlinom in da bi vzroke za to lahko povedali v podjetju »Klasje«. Za to, da so namreč tržiški mlinci morali ustaviti svojo dejavnost in prišli v današnje zagato, je dalo neposredni povod podjetje »Klasje«, ki jim kot edini dobavitelj ni več zaupalo žita in je ustavilo vse dobave v omenjena mлина.

»Mlinsko podjetje Tržič (ki ima dva obrata) je v zadnjem desetletju menjalo razne gospodarje in, šlo iz rok v roke, oz. je uslužnostno mlelo žito za razna podjetja,« nam je pojasnil direktor podjetja »Klasje« tov. Janko Valentincič. Po njegovih besedah se je teh mlinov vsak izogibal, ker s svojimi zastarelimi in neustreznimi napravami nista niti ekonomsko rentabilna, da o kvaliteti mlevskih izdelkov, o sanitarnih in drugih pogojih sploh ne govorimo. Najbolj pa so na veliko nerednost in neurejenost kazali stalni veliki primanjkljaji pri inventurah. Tožbe zaradi primanjkljajev žita oziroma moke v teh mlinih se vlečejo druga za drugo že dolga leta nazaj. Nekateri mlinci so obratovodje, ki so že bili pred sodiščem, so zaradi pomanjkanja tovrstnih delavcev vedno znova prišli na prejšnje delovno mesto in neredi, primanjkljaji, malverzacije so se pričele znova.

Podjetje »Klasje« se je po večkratnih slabih izkušnjah šele lani aprila odločilo, da ne da več žita v tržiške mline. Ob inventuri 20. IV. 1956 je bil namreč spet primanjkljaj 5.500 kg

pšenice. Sledile pa so obljube in zagotovila, da bodo izmenjali odgovorne ljudi in da se podobne neveselčnosti ne bodo več dogajale. Sposobnih mlinarjev pa niso našli in kolesa v mlinih so se vrtela po starem naprej. Tako je v letu 1957 nastal ponoven primanjkljaj žita v skupni vrednosti 272.500 dinarjev. Ta primanjkljaj je potem mlinsko podjetje v Tržiču res poravnalo, toda pokazalo se je, da stare slabosti še niso bile odpravljene.

Nekaj zanimivosti, ki se tičejo teh mlinov, je res vredno, da se jih objavi. Tako je n. pr. bivša lastnica mlina, Popovičeva, ki je bila tam zaposlena, imela doma kar 200 kokoši! Za prehrano tolikim kokošim je kupila v 1955. letu, tako pravi tov. Valentincič, samo 250 kg žita, kar bi po njegovem mnenju zadostovalo komaj za dobrih 10 dni. Značilno je, da je bilo konec kokoške farme takoj, ko mlin ni več dobival žita v mletje.

Morda ne bi bilo odveč omeniti tudi spretno zložene vreče moke v tamkajšnjem mlinu, s

čemer so ob pregledu uspeli prikriti večjo količino primanjkljaja za 1956. leto. Šele naknadni natančnejši pregled je odkril to njihovo ukano.

Nerazumljiv je bil tudi postopek sanitarne inšpekcije iz Kranja. Ko so lani spet pred sodiščem ugotavljali vzroke primanjkljaja v tem mlinu, je vse na sodišču iznenadila izjava predstavnika sanitarne inšpekcije, češ, da so morali sežgati 1500 kg žita, ker je bilo okuženo po pšeničnem rilčkarju. Nerazumljivo pa je, da so tolikšno količino sežgali brez komisije ugotovitve, brez zapisnika, da niso niti smatrali za potrebno, da bi zavrteli telefon in obvestili o tem lastnika tega žita (podjetje »Klasje«), ki je za ta sežig zvedelo šele na sodišču.

Vsa zadeva je ponovno pred sodiščem, ki bo skušalo ugotoviti prave vzroke neredov in primanjkljajev v tržiških mlinih in razčistiti ozadje, izdatno zaprašeno z moko naše skupne lastnine.

K. M.

Avtobus »Planika« je v torek na zasneženi cesti zaneslo s ceste, k sreči brez hudih posledic

Pomanjkanje lokalov ovira razvoj obrti

PODJETJE »GORENJSKA OBLAČILNICA« V KRANJU UKLONJA DELAVNICO ZA IZDELOVANJE OBLEK PO MERI, KER SO MU ODPOVEDANI PROSTORI V PRIVATNEM POSLOPU

Oddelek »Gorenjske oblačilnice« na Partizanski cesti v Kranju, ki izdeluje obleke po meri, ne sprejema več naročil. To obvestilo je javnost neprijetno presenetilo, zlasti še spričo tega, da je minilo komaj mesec dni, kar je Okrajni odbor sprejel sklep o načelih in smernicah, kako v prihodnje bolj pospeševati obrt na Gorenjskem.

Poznamali smo se za vzrok, ki je »Gorenjsko oblačilnico« napotil k temu koraku. Odgovor: privatnik, ki je kupil poslopje, v katerem je ta oddelek Gorenjske oblačilnice, je sodnijsko odpovedal lokal, ker ga bo uporabljal za fotografski atelje. Delavnica, v kateri so doslej izdelovali obleke po meri in ki je imela lani okrog 1200 strank, se bo morala torej v kratkem umakniti oziroma bi se, če morala umakniti manj potrebni obrtni dejavnosti, čeprav jo bomo v Kranju zelo pogrešali.

»Ta primer kaže, kako nujno bi bilo v interesu prebivalcev čimprej sprejeti občinske odloke o namembnosti posameznih lokalov. Ti odloki ne bodo vplivali na lastništvo, pač pa bodo smeli lastniki in hišni sveti potlej odajati lokale le za take panoge, ki so na posameznih krajih potrebne glede na interese prebivalstva. Kot smo zvedeli, Občinski ljudski odbor Kranj že pripravlja predlog tega odloka.

Jasno pa je, da tudi ti odloki ne bodo mogli temeljito urediti takih problemov, kakršnega čuti zdaj »Gorenjska oblačilnica« in

8 MILIJONSKA ŠKODA ZARADI POŽAROV

Nad osem milijonov škode so povzročili lani požari v kamniški občini, gasilci pa so obvarovali za 20 milijonov ljudskega premoženja. Pri gasilskih nastopih se je pokazalo, kako nujno je potrebno, da manjša gasilska društva — v občini jih je 18 s 787 delovnimi člani — dobijo več usposobljen, poveljniškega kadra. Tri gasilske družine n. pr. nimajo niti po enega izprašanega gasilca.

z njo vred številni potrošniki. Ena izmed poglavitnih težav je namreč v tem, da hudo primanjkuje lokalov sploh. Te težave svede tudi odloki o namembnosti lokalov ne bodo mogli odpraviti, marveč jo lahko je kolikor toliko omilijo s primernejšo razmestitvijo posameznih, denimo, trgovskih ali obrtnih panog po lokalih. Graditi je treba — mnogo bolj kot doslej — nove lokale, kar naroča tudi sklep OLO o

načelih in smernicah za razvoj obrti. Pri tem pa ne trčimo toliko ob pomanjkanje denarja kakor ob nepripravljenost obrtnih podjetij na take investicije. Sredstva bi se pogosto dobila, če bi imela podjetja že pripravljene programe svojega razvoja, načrte in podobno. Tega dela se je treba konkretno lotiti, sicer bodo načelne smernice o razvoju obrti ostale res samo na papirju. Z.

U Podnartu so zborovali zadrugarji

V nedeljo, 9. marca t. l., je bil v Podnartu redni letni občni zbor Kmetijske zadruge Podnart.

Iz poročil je bilo razvidno, da je imela KZ v preteklem poslovnem letu 47.941.617 din prometa, 5.518.520 din več kot v letu 1955. Razen lesa se je v vseh panogah povečal promet, predvsem pa promet z gradbenim materialom in umetnimi gnojili. Zadrugarji so nabavili pri zadrugi 55.000 kg umetnih gnojil in 700 kg škropiv. Vrednost odkupljenih kmetijskih pridelkov, vstevši les, je znašala nad 23 milijonov din. Od tega je bilo za 8.500.000 din goveje živine in prašičev. Problem odkupa mleka je bil v letu 1957 v glavnem rešen s predelavo v mlečne izdelke. V letu 1957 sta bili iz republiškega in okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva urejeni dve sadni plantaži: na Prezrenjah, na površini 2 ha, ki je že dokončno urejena in v vasi Poljščica, na površini 10 ha, ki bo dokončno urejena v letu 1958. Skupna površina, zasajena

z ribezom, pa znaša 70 a. Razmeroma aktiven je bil tudi čebelarški odsek, v katerega je vključenih 16 čebelarjev s 114 žnidaršiči in 34 kranjiči. Hranilno kreditni odsek je imel 54 vlagateljev, vrednost vlog pa je znašala 858.195 din. V preteklem letu so vloge narasle za 191 tisoč 471 din. Aktiv sekcije ženazadružnic in aktiv mladih zadrugarikov sta bila ustanovljena v letu 1956, vendar v preteklem letu nista pokazala posebnega razmaha.

Po zelo živahni razpravi so zadrugarji potrdili gospodarski načrt za letošnje leto, potrdili več važnih sklepov in dali nekaj navodil za delo novemu UO.

Gospodarski načrt KZ Podnart predvideva, da je potrebno v tem letu napraviti vsaj 25 analiz zemlje v različnih krajih in pričeti s smotrnejšim gnojenjem. Po dosedanjih ugotovitvah je s hlevskim gnojem gnojnih le 5% zemlje, z umetnimi gnojili pa okoli 35%. Predpisno

V KRANJSKI OBČINI 2000 PROSENJ ZA STANOVANJA

Pri Stanovanjski upravi v Kranju je bilo 31. decembra lani vloženih 1825 prosenj za stanovanja. Tu pa niso upoštevane prošnje, ki so jih vložili prosilci pri krajevnih uradih in v podjetjih. Skupno je samo zelo nujnih prosilcev za stanovanje v kranjski občini 1287, od tega 233 za sobe ali garsonjere, 582 za enosobna stanovanja, 408 za dvosobna, 55 za trosobna in 9 za štirisobna stanovanja. Vsi prosilci hkrati ne bodo mogli priti na vrsto, postopoma pa se bo stiska prav gotovo omilila. Letos pričakujemo, da bodo dograjena stanovanja, ki jih gradijo nekatera podjetja, kot »Sava«, »Standarde«, »Iskra«, »Tiskarina« in Komunalna banka. Komanda JLA, trgovsko podjetje »Klasje« in Tekstilna šola. Prav bi bilo, da bi tudi ostala podjetja posvetila čim več skrbi stanovanjskemu problemu.

LETOS V ZELEZARNI NAD 818 TISOČ TON PROIZVODOV

Po letošnjem družbenem planu je predvideno, da bodo v jeniški železarni proizvedli nad 818 tisoč raznih proizvodov. Če bodo surovinske in ostale razmere ugodne, bodo ta plan še presegli. Ta dokazuje tudi izpolnitev plana za mesec februar in januar. Za februar so presegli mesečni plan proizvodnje za nekaj nad 8%, za januar pa celo za 11%. -k-

»Sušec ima rep zaviti« — v torek je počteno ponagajal vozilom v Kranju

gorenjski obveščevalce

šport - šport - šport - šport - šport

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Telefonska številka naročnika in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Prodaja 1000 kg sena. Naslov v oglasnem oddelku. - 331

Visoko nagrado ali posojilo dam tistemu, ki mi preskrbi vseživno družinsko stanovanje v Kranju ali bližnji okolici. Ponudbe poslati v oglasni oddelk pod šifro »IZREDNO«. - 331

Prodaja malo rabljeno žensko kolo po nizki ceni. - Prečna ul. št. 3. - 337

Prodaja skoraj nov štedilnik »Goran« za 15.000 din, sobno mizo in štiri stole ter kredenco. - Simunac Heda, Kopaliska 7, Kranj. - 347

Obveščam prebivalstvo, da 15. marca odprem zlatarsko delavnico v Skofji Loki, Mestni trg 12. Se priporočam. - Krt Franc, zlatar. - 375

Podjetjem, obrtnikom, lovskim organizacijam in posestnikom sporočam, da iz smrekovega, jelkovega, hrastovega ali mecesnovega lesa nakoljem skodle za pokrivanje streh v planinah, senožetih in loviščih. Naklan les je nepremočljiv 40 let. Popraviljam in delam tudi nove strehe. Naslov v oglasnem odd. - 377

Prodaja telcevo brajo 8 mesecev. - Trboje 52, Smednik. - 378

Prodaja ital. moško športno kolo po ugodni ceni, 35.000 din. Naslov v oglasnem odd. - 379

Motorno slomorenico prodam. - Češnjek 3. - 380

Prodaja pletilni stroj »Ideal« št. 8/40. Naslov v oglasnem oddelku. - 381

Prodaja vrtno uto, primerno za stanovanje. Naslov v oglasnem oddelku. - 382

Prodaja stavbni svet na zelo lepem prostoru. Informacije d. brite v Kranju, Savski breg 6, pri Petriču. - 383

Prodaja poceni dobro ohranjeno pohištvo. Naslov v oglasnem oddelku. - 384

Prodaja mlade pse volčjake. - Labore 42, Kranj. - 385

Prodaja voz z napravljivek z gumij kolesi skoraj nov. - Kopic Jože, Dvorje 44, Cerklje. - 386

Prodaja travnik blizu Preddvora. Naslov v oglasnem oddelku. - 387

Kupim uhane (morčke). Naslov v oglasnem oddelku. - 388

Iščem opremljeno sobo. Dam 10.000 din nagrade. Ponudbe oddati v oglasni oddelk. - 389

Prodaja dobro ohranjeno moško kolo. - Naslov v oglasnem oddelku. - 390

Prodaja kompletno os z ležaji za krožno žago (spindler). Kranj, Koroška cesta 28. - 391

Novo 1-nadstropno vilo, komfortno z vrtom, vseljivo, v Gorjah pri Bledu št. 120, prodam.

Dolničar Vlado, Ljubljana, Povšetova 83. - 392

Mizarskega pomočnika za pohištvo sprejme takoj Mizarstvo Prelovšek, Ljubljana, Pot na Rakovo Jelšo 15 v Trnovem. 393

Stanovanje in hrana za delo v popoldanskem času iščem pri kmetu v bližini Kranja. Naslov v oglasnem oddelku. - 394

OBJAVE

V zvezi z oglasom Kranjskega gradbenega podjetja o prodaji gradbenega materiala sporočamo, da to ni mišljena razprodaja, temveč je to redna prodaja gradbenega materiala.

RAZPIS DELOVNEGA MESTA BOLNIČARKE

Upravni odbor Doma onemoglih v Preddvoru razpisuje delovno mesto bolničarke. - Pogoji: srednja medicinska šola ali enoletni tečaj za bolničarje. Nastop službe takoj. - Ponudbe poslati na Dom onemoglih v Preddvoru.

RAZPIS MESTA KUHARICE IN NATAKARICE

Obrtna zbornica Kranj razpisuje mesto kuharice in natakarice. Ki bi opravljala tudi posle sobarice, za Dom Gorenjskih obrtnikov v Crikvenici. Čas zaposlitve okoli 15. maja do 15. septembra 1958. Pismene ponudbe je dostaviti na Obrtno zbornico Kranj do 25. marca 1958.

CEVLJARSKI PRIKROJEVALNI TEČAJ

Cevljarski pri krojevalni tečaj pod vodstvom tov. Steinmanna iz Ljubljane, se prične v nedeljo 16. marca ob 7. uri na Vaj. šoli Kranj. Sprejemamo še prijave zamudnikov do sobote popoldne. - Obrtna zbornica Kranj.

Sindikalna podružnica trgovskih delavcev Kranj Vas vabi na TRGOVSKI PLES

ki bo v soboto 15. marca v domu TVD »Partizan« v Stražišču. Igra priznani plesni kvintet »Goričan« iz Tržiča.

JAVNA LICITACIJA

Ekonomija Okrevališča zveze slepih, Okroglo pri Kranju oglašja

javno licitacijo osnovnih sredstev ekonomije in to vprežne vozove, konja, goveda ter razno poljsko orodje.

Licitacija se vrši dne 19. marca ob 9. uri zjutraj v Okrevališču Zveze slepih na Okroglem. - Upravni odbor Okrevališča.

AMD Kranj vabi vse lastnike motornih vozil, da se udeležijo v nedeljo, 16. marca t. l.

PROPAGANDNE AVTO-MOTO VOZNEJE

za volitve, in sicer Kranj-Trboje-Voklo-Senčur-Brniki-Cerklje-Visoko-Britof-Predoslje-Kokrica-Naklo-Kranj.

Zbirališče ob 9.30 uri na Titovem trgu v Kranju. Siroške za gorivo povrne AMD Kranj. - Vabljeni!

SOFERSKI TEČAJ

Avto-moto društvo Podnart pričenja s soferskim tečajem. - Vpis v nedeljo 16. marca od 9. do 12. ure v društveni sobi.

JAVNA ZAHVALA

Ko smo v težki uri trepetali za življenje naše najmlajše hčerke Judite in njenega prvega otroka in skoraj ni bilo več drobnega žarka upanja na rešitev, so nam s svojo junaško požrtvovalnostjo, znanostjo in vso srčno plemenitostjo pomagali: gospod primarij dr. Veter, gosp. asistent dr. Rajner, med. sestra babica gdč. Marinka Lombar, ki se jim po tej poti zahvaljujemo v imenu naše Judite in njene male Zdenke. - Družine Senk, Murnik, Orehek, Brumer - Preddvor, Irshen, 12. marca.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega očeta SITARJA FRANCA

iz Senčurja se zahvaljujemo vsem sosedom, g. župniku in ostalim, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. - Prisrčna hvala za darovane vence na njegov prerin grob.

Zalujoči: žena, sin in hčerka z družinama Senčur, 7. marca 1958.

Obvestilo

Obveščamo starše, da je vsakoletno cepljenje dojenčkov in predšolskih otrok občine Kranj proti kozam in davici po sledočem razporedu:

OTROŠKI DISPANZER KRANJ - POLJSKA POT

Tereni - Center, Rupa, Klanc, Struževce, Zlato polje, Primskovo, Huje, Planina, Čirče, Gorenja Sava, Gorenje

17. III. 1958 od 8-11.30. ure od 8-11.30. ure od 8-11.30. ure

18. III. 1958 od 8-11.30. ure od 8-11.30. ure

19. III. 1958 ob 14. uri

OSNOVNA ŠOLA PŠEVO Tereni - Pševce, Javornik, Cepulje, Zabukovje

17. III. 1958 ob 14. uri

OSNOVNA ŠOLA PODBICA Tereni - Podblica, Jamnik, Nemilje, Njivica

17. III. 1958 ob 15.30. uri

OSNOVNA ŠOLA BESNICA Tereni - Zg. Besnica, Spodnja Besnica, Rakovica

17. III. 1958 ob 16.30. uri

ZADRUŽNI DOM KOKRICA Tereni - Kokrica, Mlaka, Talignec, Bobovek, Srakovlje, Hlova

17. III. 1958 ob 8. uri

Madžarska : Jugoslavija v waterpolu v Kranju

Zvezni kapetan državne waterpolo reprezentance je obvestil plavalni klub »Triglav«, da bo v okviru treninga, ki bo v Kranju, tudi waterpolo tekma med reprezentancama Madžarske in Jugoslavije. Ta prireditev bo konec junija ali v začetku julija. V Kranju bomo imeli torej letos kar tri velike mednarodne prireditve: waterpolo dvboj z Madžarsko, mednarodni plavalni miting za izbiro državne reprezentance in plavalni dvboj z neko vzhodno-nemško ekipo iz Draždanov, Ruzen tega se nam obeta še vrsta zanimivih domačih tekmovalj.

Za te prireditve pa bo potrebno kopalnice primerno preurediti. Če bo dobil »Triglav« potrebno zagotovilo, da bodo te stvari do junija urejene, potem lahko z gotovostjo računamo na izredno kvalitetni plavalni program v letu 1958.

USTANOVNI OBČNI ZBOR OKRAJNEGA ZDruženja ŠOFERJEV IN AVTOMEHANI-KOV

V nedeljo dopoldan je bil na pobudo iniciativnega odbora sklican ustanovni občni zbor okrajnega Zdrženja šoferjev in avtomehanikov.

Občni zbor je pozdravil tudi predstavnik prometnega odseka TNZ Kranj tov. Kelih in je v svojem govoru poudaril pomen ustanovitve tega odbora, saj ta organizacija s svojim prometno-vzgojnim delom ter strokovnim usposabljanjem svojih članov

znatno vpliva na zmanjšanje prometnih nesreč.

Podružnice Zdrženja v Kranju, Skofji Loki, Tržiču in na Jesenicah so že dlje časa čutille potrebo po ustanovitvi nekega skupnega organa, ki bi jih povezoval med seboj in bi njihovo delo ne bilo več tako osamljeno. To je bilo razvidno tudi iz poročil predsednikov teh podružnic. Novi odbor bo poleg številnih stanovskih vprašanj, zlasti še ne zadosti rešenega vprašanja šoferskih pokojnin, obravnaval številne probleme, ki se sabno skrb bo posvetil vzgoji kadrov in bo v ta namen organiziral strokov. tečaje. Okrajni odbor, ki je bil organiziran po zgledu podobnih v Celju, Kopru in drugod, bo združeval okrog 600 poklicnih šoferjev in avtomehanikov okraja Kranj.

OSNOVNA ŠOLA PODBREZJE Tereni - Podbrezje, Bistrica, Gobovci

17. III. 1958 ob 9. uri

OSEMLETNA OSNOVNA ŠOLA DUPLJE Tereni - Zg. Duplje, Sp. Duplje, Zeje, Zadruga

17. III. 1958 ob 19. uri

ZADRUŽNI DOM NAKLO Tereni - Naklo, Malo Naklo, Cegelnica, Okroglo, Strahinj, Polica, Plivka

17. III. 1958 ob 11. uri

OSNOVNA ŠOLA PREDOSLJE Tereni - Predoslje, Suha, Orehovo, Britof, Brdo

18. III. 1958 ob 7.30. uri

ZADRUŽNI DOM VISOKO Tereni - Visoko, Milje, Luže

18. III. 1958 ob 8.30. uri

OSNOVNA ŠOLA SENČUR Tereni - Senčur, Srednja vas

18. III. 1958 ob 9.30. uri

OSNOVNA ŠOLA VOKLO Tereni - Voklo, Voglje, Prebabevo, Hrašnje

18. III. 1958 ob 11. uri

OSNOVNA ŠOLA TRBOJE Tereni - Trboje, Zerjavka

18. III. 1958 ob 12. uri

OSNOVNA ŠOLA ZABNICA Tereni - Zabnica, Sv. Bitnje, Sp. Bitnje, Sutna, Sv. Duha, Pevno, Dorfarje, Črnogrob, Forme, Križna gora, Planica, Lavterski vrh

18. III. 1958 ob 14. uri

OSNOVNA ŠOLA MAVCICE Tereni - Mavčice, Podreča, Praše, Jama, Meja, Breg

18. III. 1958 ob 16. uri

AMBULANTA JEZERSKO Tereni - Zg. Jezersko, Sp. Jezersko

18. III. 1958 ob 15. uri

AMBULANTA FUŽINE IN KAMNOLOM KOKRA Tereni - Zg. Kokra, Sp. Kokra

18. III. 1958 ob 15. uri

OSNOVNA ŠOLA OLSEVER Tereni - Olševek, Hotemaže

18. III. 1958 ob 17. uri

OSNOVNA ŠOLA TRSTENIK Tereni - Trstenik, Teneišče, Fangeršča, Babni vrt, Povelje, Cadvilje, Žablje

19. III. 1958 ob 14. uri

OSNOVNA ŠOLA GORIČE Tereni - Goriče, Zalog, Srednja vas, Letence, Kamnjek

19. III. 1958 ob 15. uri

OTROŠKI VRTEC GOLNIK Tereni - Golnik, Novake

19. III. 1958 ob 16. uri

OTROŠKA AMBULANTA STRAŽIŠČE Tereni - Stražišče, Kalvarija, Smarjetna gora, Labore, Orehek, Drolovka, Zg. Bitnje

19. III. 1958 od 8-13. ure

Starše opozarjamo, da si za bolezni otroke pravočasno preskrbe zdravniška potrdila in jih predložijo na cepišču, sicer bo izostanek štet kot neopravičen. Starši, kateri ne bodo pripeljali svojih otrok brez opravičljivega razloga k cepitvi, so kazensko odgovorni po določilih Splošnega zakona o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni (Ur. list FLRJ št. 37/48) in po čl. 199 Kazenskega zakonika (Ur. list FLRJ št. 13/51).

Starši, ki iz kateregakoli razloga niso prejeli poziva za cepljenje, a njihovi otroci še niso bili cepljeni proti kozam in davici, naj vključijo temu pripeljejo otroka na cepišča po gornjem razporedu.

Opozarjamo starše, naj se STROGO DRŽE javljenega datuma in ure, da bo cepljenje lahko nemoteno potekalo.

Obveščamo, da v času cepjenja ne bo ordinacije v Otroškem dispanzerju ZD na Poljski poti, dne 17. in 19. III. 1958, kakor tudi ne v Posvetovalnici za otroke ZD na Poljski poti, dne 18. III. 1958.

ZDRAVSTVENI DOM KRANJ

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 14. in 15. marca ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinemascope film »PRINC VALIANT«. 16. marca ob 10. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »DIRKACI«, ob 14. uri ital. barv. film »TUREK NAPOLITANEC« ter ob 15., 18. in 20. uri amer. barvni cinemascope film »PRINC VALIANT«.

»TRIGLAV«, Primskovo: 15. in 16. marca premiera amer. barv. filma »JUNAKI SHERWOODSKEGA GOZDA«. V soboto ob 19. uri. V nedeljo ob 16.30 in 19. uri.

»SVOBODA«, Stražišče: 15. 3. ob 19. uri premiera amer. filma »DOBRA ZEMLJA«. 16. marca ob 15. uri ital. barv. film »TUREK NAPOLITANEC« ter ob 17. in 19. uri amer. film »DOBRA ZEMLJA«.

NAKLO: 15. marca ni predstave. 16. marca ob 18. in 19. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »DIRKACI«.

RADOVLJICA: od 14. do 16. marca slovenski zabavni film »NE ČAKAJ NA MAJ«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri.

BLED: od 14. do 17. marca ameriški barv. pustolovski film »ROB ROY«. V petek in ponedeljek ob 20. uri. V soboto ob 17. in 20. uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri, ob 10. uri matineja.

LJUBNO: od 15. do 16. marca amer. film »MARJA VALEVSKA«. V soboto ob 19.30, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Skofja Loka: od 14. do 16. marca amer. barv. film »ZADNJI IZ PLEMENA KOMANČI«.

»KRVAVC«, Cerklje: 15. in 16. marca ital. film »KRUI, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

V soboto, 15. marca, ob 20. uri Hadžić »VSI SMO SAMO LJUDJE«. Komedija v treh dejanjih. Gostuje Sentsjacobsko gledališče iz Ljubljane. Izven.

V nedeljo, 16. marca, ob 16. uri - Artur Miller: »LOV NA CAROVNICE«. Gostuje Mestno gledališče z Jesenic. Izven.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 15. marca ob 19.30 uri Arthur Miller »LOV NA CAROVNICE«. Zveze z vlaki ugodne.

V nedeljo 16. marca gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju. Arthur Miller »LOV NA CAROVNICE«.

TRŽIŠKI PREGLED

V KRANJU

Na kranjskem živilskem trgu so bile v ponedeljek naslednje cene: ajdova moka 70 do 75, koruzna moka 40 do 50, koruzni zdrob 40 do 55, koruzni 40, kaša 65 do 80, ješprenj 60 do 70, kr-

ma za kokoši 35 do 40, fižol 60 do 80, oves 20, proso 35, šalotka 40 do 50 in čebulček 150 do 300 dinarjev liter; krompir 19, rdeče korenje 35 do 50, navadno korenje 20, kislja repa 25 do 28, kisljo zelje 35 do 40, zelje v glavah 25, pesa 20 do 35, redkev 25 do 30, čebula 40 do 60 din kg; motovilec 20 do 25, radič 25, špičica 25 do 30 din merica; česna 5 do 8 din kom., kolerabe 5 do 10, por 10 do 15, zelena 15 do 20, hren 5 do 10 din kom.; sopek peteršilja 12 din; jabolka 100 din kilogram, krhlji 40 do 80 din liter, skuta 90 din, surovo maslo 400 do 500 din kg, mleko 30, smetana 200 din liter; jajca 14 do 16 din kom., kokoši 350 do 500 din komad.

V KAMNIKU

V torek je bil v Kamniku živilski trg zelo živahen. Ker je bil obenem tudi semanj dan, je bilo v mestu zelo veliko prodajalcev in kupcev. Na sejmišču je bil velik dovoz mladih pujskov, ki jim je cena zelo padla. Po 5000 din kos so bili že kar lepi prašički. Kupčija je bila slabša kot so si prodajalci mislili. Nekaj je k temu pripomogel tudi snežni metež. Na živilskem trgu smo zabeležili naslednje cene: jajca 13 din kos, motovilec 20 din merica, solata 70 din, radič 180 din, ohrov 40 dinarjev, čebula 50 do 60 din, kisljo zelje 40 do 45 din, kislja repa 30 din, jabolka 100 do 120 din kg. Spet je bilo naprodaj mnogo najrazličnejših semen. Čebulček je bil v zadrugi po 450 din kg, na trgu pa po 230 do 300 din liter.

ŠŠ S SODIŠČA

ČE SE PRIHRANKI SPRAVLJAJO V NOGAVICO

Niso redki primeri, ko posamezniki, predvsem kmetovalci, zaradi zastarelih nazorov in neznanja do hranilne službe, katero nekateri posamezniki še vedno primerjajo s predvojnimi zasebnimi hranilnicami, na najrazličnejše načine shranjujejo doma večje vsote denarja. Nekaterim uspe, da skrivnost skrite blagajne obdržijo zase, če pa za njihovo skrivnost zvedo nepoklicane osebe, se jim lahko miselno in negospodarsko ravnanje z denarjem maščuje tako, da so čez noč ob prihranke.

Tudi Antonija Meršol, kmetica iz Hraš pri Radovljici, je na podoben način hranila svoje prihranke. Denar je skrivala v pločevinast škatljo, katero je imela pritrjeno na notranji strani klopi ob mizi v jedilnici. Ko je ob neki priložnosti lanske jeseni zopet spravljala denar v skrito blagajno, jo je pri tem opazoval njen podjarmnik Anton Tetičkovič, ki je bil sicer zaposlen v tovarni »Elan«, v prostem času pa ji je pomagal pri kmečkih delih. Dne 15. novembra 1957 je delo v tovarni »Elan« zapustil in se vrnil v Ptuj. Nekaj dni po njegovem odhodu, ko je Meršolova rabila denar za izplačilo, je pa na veliko začudenje opazila, da je blagajna prazna. Sprva si sploh ni znala pojasniti, kdo naj bi izvršil tatvino. Sele, ko ji je nek prijatelj povedal, da je videl na vlaku Tetičkoviča in da je imel polne žepke tisočakov, je prijavila postaji ljudske milice, da ji je zmanjkalo iz omenjene blagajne znesek 115.000 din.

Čeprav je Tetičkovič na sodišču v Radovljici tatvino trdovratno zanikal, mu je sodišče z zaslišanji prič dokazalo je tatvino zneska 81.000 din in ga obsodilo na kazen 7 mesecev zapora.

gorenjske bodice

△ Veste - prejšnji teden sem se negavil po Cerkljah. Revdiral sem namreč tiste grebe, ki sem jih že pred časom obelodanil. Ugotovil sem, da so tiste stare spodrsilje sicer popravili, namesto njih so pa cel kup novih zagrešili. Tako je tudi prav, sicer bi od samega dolgega časa konec vzel.

čem, če bi bilo govora o vinu. Sem res radoveden, koliko časa bodo še v kalnem ribarilu? Δ Vprašanje strojne lope KZ Cerklje, ki že lep čas razburja cerkljanske duhove, je končno rešeno. Vrhnji del bodo preuredili v stanovanja, kjer bo bilo približno 1200 prebivalcev. - Ko sem Revšetovemu Ljpetu to povedal, ga je skoraj vznak vrglo. Mislil je, da lažem, ko pa sem mu povedal, da bodo tamkaj nastanili 1200 kur, se je potolažil. Skratka, v tistih prostorih bo poslej kurja farma, kjer bodo imele kure »haus-arrest«. Nič se ne bodo sprehajale po svobodi - njihova glavna naloga bo: nesti jajca.

Revšetov Lipe pa meni, da bi eventualni tuji lahko prenočevali kar v vagončkih žičnice. Δ Sušmarstvo je v Cerkljah zelo razvita oblika »gospodarstva«. Krojači, živilje, čevljarji, mizarji - kdo bi vse naštel - sušmarijo, da je kaj. Temu pravijo v Cerkljah samoiniciativa za dvig življenjskega standarda. Δ Pa tudi Česnov France ali po domače Copov, se na ta »kšest« dobro razume. Prodaja alkoholne pijače, seveda brez obrt. dovoljenja. Če ga vprašam, kako je z odvajanjem prometnega davka, te mimogrede takole zabije: »Kaj bi odvajal prometni davek. Od tega sam živim!«

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

Težave in uspehi botrujejo kulturno-prosvetni dejavnosti v Cerkljah

V nemajhni zadregi sem, saj ni dolgo tega — morda štiri ali pet mesecev — kar sem pisal o kulturno-prosvetni dejavnosti in posebej o njeni problematiki v Cerkljah. Ne trdim, da manjka snovi s tega obširnega področja, vendar pa ne bi rad ponavljal misli, ki sem jih že pred časom zabeležil.

Ne bo napak, če poudarim, da mrtvila, ki je v zadnjih dveh letih skoraj docela ohromilo delovanje nekaterih sekcij te kulturno-prosvetne ustanove, člani kulturno-umetniškega društva še vedno niso povsem premagali. Vzroki za to mrtvilo so še vedno isti: vzrok je v pomanjkanju ljudi — voditeljev raznih sekcij. Položaj pa vendarle ni tako brezupen, kakor bi na prvi pogled sodil nepoučen opazovalec. Med člani posameznih sekcij je namreč še vedno dovolj prizadevnosti, dobre volje in pobud za uspešno delo.

Da bomo dobili jasnejšo podobo o delu društva, pregledajmo na kratko, kako je z ureditvami nekaterih sklepov in nalog, ki so si jih zadali člani društva, hkrati pa prelistajmo še kroniko posameznih sekcij.

Kot prvo naj omenim dramsko sekcijo, ki se je pred nekaj dnevi predstavila s prvo premiero v letošnji gledališki sezoni, s komedijo »Stari grehi«. Uprizori- tev, ki je zabeležila lep obisk, je dovolj zgovoren dokaz, da je dramska sekcija vendarle začela

z delom. Manj razveseljiva pa je žal izbira tega dramskega dela. Dovolite pikro pripombo: Komedija »Stari grehi«, ki so jo uprizorili, so »dvakrat stari grehi«. Kaj res ni bilo moč poiskati med dramsko literaturo boljšega, naprednejšega teksta? Komedija »Stari grehi«, ki ji morda ne kaže očitati pomanjkljivosti, kar se tiče igrivega sloga, duhovitih domislic in posrečene situacijske komike, sodi namreč s svojo zastarelo miselnostjo, brez kakršne koli napredne ideje, v ropotarnico preteklega časa. V prihodnje se torej izogibajmo igravim in preživljenim idejnostjo — dajmo ljudem čim več zdravega razvedrila! Dobre dramske literature zares ne manjka.

Tudi godbi na pihala in tamburaškemu orkestru, ki sta pred časom skoraj povsem prenehala z resnim delom, se obetajo boljši časi. Da je temu tako, je vzrok predvsem v pripravah na proslavo 100-letnice rojstva znane igralca Ignacija Borštnika — cerkljanskega rojaka. Takrat se bosta namreč oba, godba in orkester, oddolžila spominu svojega rojaka z novo nastudiranim programom.

Kaj pa lutkovna sekcija? Men- da je niso organizacijske težave zavele že pred rojstvom v slepo ulico? Prav gotovo ne! Ta dram-

ski odsek — če smemo tako reči — dobiva vse jasnejšo podobo. Vse kaže, da bo spričo ugodnih delovnih pogojev ta sekcija kaj kmalu zaživela, najkasneje pa v novi sezoni.

Poglavitna težava, ki tare knjižnico, je: Knjižnega zaklada pri pomanjkanju finančnih sredstev ni moč oskrbovati z novimi knjigami, ki jih nudi knjižni trg. To je tudi vzrok, da število starejših članov, ki so knjige večino- ma že prebrali, upada.

Pred časom je bilo govora tudi o javni čitalnici, o nekakšni klubski sobi, kjer bi se v prostem času zbirala mladina in ostali občani. Kljub vsem ugodnim ustanovitvenim pogojem pa ta prostor še ni odprl obiskovalcem svojih vrat. Vse kaže, da je glavna zapreka v tem, ker prostor še ni opremljen s knjižnimi omarami. Pri tej ugotovitvi bodimo iskreni in se vprašajmo: so bili mar storjeni vsi ukrepi in vloženi vsi napori, da bi bila čitalnica čimprej primer, opremljena in izročena svojemu namenu? Nedvomno utegne biti to za marsikoga dokaj neprijetno vprašanje!

Pred časom je bilo tudi govora o novi obliki dela, in sicer o družabnem življenju v društvu. Da bi s to novo obliko dela dosegli v društvu lepe uspehe,

zlasti pa pritegnili v društvene vrste nove člane, ni nobenega dvoma. Podoba pa je, da je po- buda zašla v nekakšno brez- vetrje. Dokler ne bo imelo dru- štvo primerne prostora, deni- mo, javne čitalnice oz. klubske sobe, dotlej bo razpravljanje o kakršnem koli družabnem življe- nju v tukajšnjem prosvetnem društvu brezplodno.

Morda ne bi škodovalo, če bi se člani prosvetnega društva Cerklje od časa do časa zgledo- vali po sosednih Velesovčanih in Založanjih, katerih kulturno- prosvetna dejavnost je mnogo živahnejša.

Za uredništev sklepov in po- bud ne zadoščajo zgolj besede in obljube, temveč je treba trde- ga dela. S. S.

filmi, ki jih gledamo

SAMO LJUDJE

je jugoslovanski film, s katerim je producent Jadranski film k dosedanjim uspešnim filmskim stvaritvam primak- nil nov dokaz, da je domača filmska proizvodnja na naj- boljši poti.

Izvirnost filmske zgodbe o slepi deklici, ki ji operacija vrne vid, je precej dvomljiva; nedvomno pa je zgodba dovolj spretno zasnovana, v odtenkih sveža in psihološko dovolj poglobljena, da sme- mo govoriti o uspeli filmski pripovedi. — Režiser Branko Bauer je zrežiral zgodbo z dobrim občutkom za psiholo- ške odtenke in s precejšnjim smislom za močan učinek slike. Zaokrožena in zrela igra igralске garniture, ki jo tvorijo Tamara Miletić, Milo- rad Margetić, Stefanini Nik- ša, Nela Eržišnik, Olivera

Marković, Stjepan Jurčević, dalje glasba Bojana Adami- ča in kamera Branka Blaži- ne, so prispevali k celotni strukturi filma lepe deteže.

PRINC VALIANT

je ameriški barvni film v cinemascope, ki ga lahko ovrednotimo kot vse ostale filme, ki sodijo v to zvrst filmskega obrtništva. Zgodovinska dejstva so bolj ali manj prirejena na okus film- ske publike; zgodbi dajejo privlačnost številni razbur- ljivi prizori iz srednjeveških viteških turnirjev, dalje na- peta pripoved, ki je začine- na z romantično ljubeznilo in tako dalje. Podobnih »re- kvizitov«, ki delajo zgodbo privlačno, ne manjka. — Oce- na: za to zvrst filmov - prav dobro. aa

ŠE ENKRAT:

Gledališko občinstvo - kriterij?

»Glas Gorenjske« je v št. 16 z dne 28. februarja t. l. priobčil oceno o komediji Stuarda Oli- vera »Čudovite pustolovščine«, podpisano s S. S., ki jo je upri- zorila DPD »Svoboda« Skofja Loka v moji režiji. Mislim, da bi pihal v veter, če bi po uspe- lih uprizoritvah hotel v današnjem odgovoru polemizirati z recenzentom, saj se v nekaterih ugotovitvah načelno strinjam z njim, mnenja pa sem, da takšne ocene ne morejo kaj prida pri- spevati k rasti naših »Svobod- in njihovega kulturno-umetniškega poslanstva. Pisec ocene bi se moral zavedati, da so vsi nastopajoči ne samo amaterji, ampak manualni delavci, ki svoj prosti čas posvečajo izobrazbi in nalogam, kakršne amatersko gledališče imperativno nalaga vsem, ki se vključujejo v nje- govo dejavnost. Pot do uspehov je težavna, združena z naporii vsakega posameznika, ki teži k napredku in progresu. Gledališko delo, ki ga je recenzent položil pod dlakocepsko lupo, pa je bilo pred časom uprizorjeno že tudi v Kranju in v Šentjakobskem gledališču v Ljubljani in to z istim tekstom, s katerim smo ga uprizorili v Skofji Loki. Besedo- vanje o slabem prevodu ne more torej kritično prizadeti škofje- loške »Svobode«, ki je ostala verna tekstu, kakršen je. Očitati sodelujočim malomarnost, je le prehudjo, če pomislimo, da naše podeželske »Svobode« rastejo iz sebe, da se iz dneva v dan bore za rast članstva in da so pre- prosti delavci, ki jih žeja po kulturnem udejstvovanju, prej

vredni pohvale ko graje za nji- hovo delo, pa četudi je včasih v opreki z visoko kvaliteto, ka- kršna je mogoča le v poklicnih gledališčih. Čas, ko je bilo za amaterske odre vse dobro, kar je na slepo srečo prišlo reži- serju pod roke, je že zdavnaj za nami. Ljudem, ki so odmak- njeni od kulturnega centra, je treba privoščiti še kaj drugega kot preproste igre z ljudsko tematiko. In če se je škofješka »Svoboda« pogumno lotila upri- zoritve dokaj težavnega gleda- liškega dela, je s tem samo do- kazala, da želi prispevati svoj delež k rasti gledališke kulture na našem podeželju.

Dobro se zavedam, da bi bilo marsikaj lahko boljše, če bi bil ansambel naše gledališke družine drugače šolan kot je. Borba za pravorečje je že stara, raka- va rana vseh amaterskih gleda- lišč; tudi škofješka igralška družina se z režiserjem »Čudo- vitih pustolovščin« zaveda, da ta boj še dolgo ne bo izbojevan. Zavedamo se tudi, da gledališko

občinstvo še ne more biti objektivni kriterij za izvajano delo, mnenja pa sem, da v času, ko zanimanje za gledališke upri- zoritve zaradi pretiranega zani- manja za filmske predstave vse- povsod pada, naše delo ni bilo zaman. Osvežili smo pri občinstvu zanimanje za odrske upri- zoritve, številne in dobro obiska- ne reprize »Čudovitih pustolo- vščin« tako v Skofji Loki kakor v Železnikih pa nam potrju- jejo, da smo na pravi poti pri svojem vzgojnem poslanstvu: pritegniti občinstvo spet v gleda- lišče!

To pa je tudi namen in po- slanstvo naše »Svobode«, ki se svojih naporov zaveda in jih uveljavlja tako, da se nikomur, ki se sodeloval pri uprizoritvi »Čudovitih pustolovščin« svoje- ga dela ni treba sramovati. Ob- činstvo je z našim delom zado- voljno, ga pravilno vrednoti — za drugačno plačilo in priznanje pa nam, ki smo amaterji, nikoli ni šlo in nam ne gre.

VINKO PRIMOŽIČ

Kritičen zapisek

NA RAČUN GLEDALCEV

Na tem svetu so res vse lahko zgodi. Tudi to, da se ljudje ob kulturnem dogodku nekulturno obnašajo. Za- liste, ki nam kalé nočni mir, zahtevamo kazni. Tistim pa, ki zagrenijo človeku vse veselje, ko gleda resnično umetnino na odru — tistim pa zastoj dajemo vstopnice! Kaj ni tu nekaj narobe?

Mestno gledališče na Jese- nicah je za Dan žena ponovilo Arthurja Millerja »Lov na čar- rovnice«. Vsa ženska društva v občini so za to predstavo dobila po nekaj vstopnic in priznati jim je treba, da so obisk dobro organizirala. Do tu je torej vse v redu in — če še zdaj uporabimo vsak- danjo frazo — hvala vredno.

O uprizoritvi sami bodo pi- sali drugi. Samo nekaj bi rad pripil: naj bo besedna umet- nina še tako lepa — ob sla- bish igralcih bo zbledela in postala neužitna. Tokrat pa se je oboje srečno ujelo: av- torjev mogočni tekst se je srečal s sposobnimi obliko- valci glavnih, pa tudi večine stranskih vlog. Igralci vsilijo gledalcu morede vdušje in v njem živi do silnega, tragič- nega konca. Vse v igri je tako občeloško tragično, da padajo besede kakor udar- ci na dušo. Tudi histerija. In ta še prav posebno. Niti trohice smešnega ni v njej.

Kako so se mogli potem gledalci — pravilneje rečeno: gledalke — na glas smejat prav tedaj, ko se je za tma- na človeška drama zapletla, se vzdignila v svoj vrh in končno pokazala triumf po- stenja nad nasiljem? Naj takoj popravim: vsi se niso smejali, toda smeh je odme- val po vsej dvorani. Zase lahko zgodi. Tudi to, da se ljudje ob kulturnem dogodku nekulturno obnašajo. Za- liste, ki nam kalé nočni mir, zahtevamo kazni. Tistim pa, ki zagrenijo človeku vse veselje, ko gleda resnično umetnino na odru — tistim pa zastoj dajemo vstopnice! Kaj ni tu nekaj narobe?

»Najraje bi jokal od one- mogle jeze nad tako banal- nostjo — že zaradi igralcev!« Imel sem občutek, da igralci niso igrali za publiko. Vsaj ne za tako publiko, ki se jim ob najbolj resnih pri- zorih smeje. Igrali so iz no- tranje potrebe. In bili so ču- doviti. Bill so resnični, ne amaterski igralci.

Millerju je delo »Lov na čarovnice« povzročilo dokaj več nevšečnosti kakor nje- gova poroka z Marilyn Monroe. Za Ameriko je bilo to hlad- na prha, ker so razumeli nje- govo ost. Je naš povprečen človek povprečen Američan? Iz izkušenj lahko rečemo, da ne.

Tega primera ne gre po- sploševati, še manj pa ga smemo prezreti. Tu gre nam- reč za našo kulturno politiko. Komedijski in burke ter veseli večeri pa še kakšna proslava — ljudska igra ali folklorni — pevski nastop, to so zdaj v večini primerov priveditve na našem podeželju. Lepo je in prav, da skrbimo za raz- vedrilo, vendar na resna dela ne bi smeli tako kmalu po- zabiti. In predvsem z njimi lahko pripravimo ljudi za sprejemanje in razumevanje globokih etičnih umetnin.

J. S.

Pred gostovanjem Celjanov v Kranju

Prvo gostovanje gledališnikov iz Celja z dramo argentinskega dramatika Casone »Drevesa umirajo stoje«, ki je bilo napove- dano za sredino februarja, je padlo v vodo. Vse kaže, da bomo imeli to pot več sreče. Celjsko gledališče se tokrat ne bo pred- stavilo s prej omenjeno dramo,

temveč bo uprizorilo slovensko noviteto, dramo Jura Kislinger- ja »Na slepem tiru«, ki je pred kratkim doživela svoj krst.

Drama je pretresljiva in hkrati grozljiva izpoved šestih izdajal- cev, ki so si med vojno omade- ževali roke s krvjo soljudi, zdaj pa že šest let osamljeni in ob-

sojeni na mučno sožitje žive v tujini. Za bivališče jim služi star vagon na slepem tiru.

Delo je domiselno zrežiral Ja- nez Vrhunc, funkcionalno sceno pa je zamislil Sveta Jovanovič.

Gostovanje bo v torek, 18. mar- ca ob 16. in 20. uri.

S SLIKARSKE RAZSTAVE V KRANJU

Henri de Toulouse Lautrec

V ponedeljek je bila v Mest- nem muzeju v Kranju otvoritev razstave reprodukcij francoske- ga slikarja Toulousea Lautreca. Toulouse Lautrec je potomec stare južnofrancoske plemiške družine iz Albija. Štiri leta star je prišel z materjo v Pariz, kjer je preživel večino svojega živ- ljenja. Nesreča v zgodnji mla- dosti ga je pohabila za vse živ- ljenje. — Osnovno slikarsko znanje si je izpopolnjeval pri slikarju Bonnatu in kasneje pri Cormonu. Vendar nobeden iz- med njiju ni bistveno vplival na izoblikovanje Toulouse-Lau- trecovega svojevrstnega slikar- skoga izraza, ki je zrasel iz nje-

ga samega. Pač pa lahko išče- mo vire njegove nagnjenosti za dekorativno poživljanje barvne ploskve s figurami in barvo pri Degasu in pri japonskih slikar- jih. Henri je v Parizu kmalu našel pot iz zdolgočasenih salo- nov v razgibani svet boemske- ga življenja, v pisano okolje gledališč, kabaretov in nočnih lokalov. Tu je slikal obiskoval- ce, plesalke, pevke, igralce, a tudi utrjene hetere. Tako je večji del motivov Toulouse- Lautrecovega slikarstva vzet iz nočnega Pariza, ki ga je doživ- ljal v vsej njegovi tragični res- ničnosti, in to predvsem kot človek in šele nato kot umetnik.

Njegovo slikarstvo ni zbirka opisov velikomestnih navad in razvad, temveč je rezultat ne- štehtih vtisov iz slikarjevega raz- gibanega življenja. Njegovi por- treti so polni duha in elegance, v čemer daleč presega ostale sodobnike — portretiste. Leta 1890 se je Toulouse-Lautrec lotil slikanja na kamen, ki je kmalu postala najbolj izrazita oblika njegovega umetniškega izražanja. V desetih letih je izdelal blizu štiristo litografskih odtisov najrallenejših risb, med kateri- mi so posebno znani lepaki z vabili na priveditve v pariških nočnih klubih. (N. pr.: Moulin rouge).

MLADA RAST

ALI ŽE VESTE...

... da je kranjsko delavsko prosvetno društvo »Svoboda« priredilo v nedeljo dopoldne zanimivo tekmovanje pionirjev pod naslovom: Mamice, pogledajte nas. To tekmovanje je bilo organizirano po vzorcu Kaj veš, kaj znaš, ... da se je prijaviло kar lepo število junakov v starosti od treh do dvanajstih let, ki so hoteli pokazati kaj vse zmorejo in znajo, ... da so tekmovali posamezno in tudi v dvojicah z recitacijami, pevskimi točkami, igrali so pa tudi na violino in klavir, ... da je prvo nagrado prejel Stajniko Dušan, ki je prav umetniško zaigral na violino res težko skladnico, ... da je pa največje priznanje doživela triletna Bernardka Gregarjeva z deklamacijo »Medvedek«, ... da so prejeli lepe nagrade še: Jurgele Alenka, Kristan Jaro, Batič Evica, Pajo Pišta, Eržen Matjaž in Gruden Iva, Kolman Irena in Čuk Slavko, ... da te tekmovanje ni bilo prvo in ne zadnje. Da se za naslednje tekmovanje že pripravlja kar lepo število kranjskih pionirjev in pionirk, ... da bi bilo pa dobro organizirati naslednje tekmovanje tako, da bi se povabilo tudi male umetnike, ki žive v okolici Kranja ali pa kar z vse Gorènjske, ... da bi pa naše DPD »Svoboda« organiziralo podobno tekmovanje tudi za naše mladince, ki bi morda pokazali mnogo več kakor pa pionirčki, ... da

Iz dedkovega nabiralnika Kako je nastal metulj smrtoglavec?

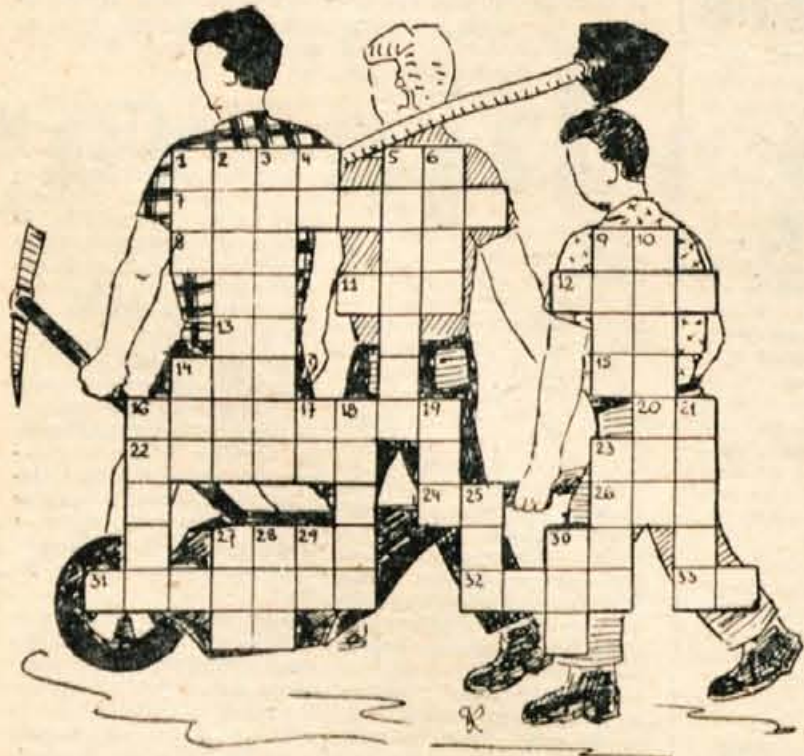
Brezskrbno je letal od cveta na cvet, lep, živopisan metulj. Na svojo lepoto je bil zelo ponosen. Vendar ga je nekaj težilo, ni mu dalo miru. Bil je majhen, droben in neznan. Rad bi postal večji, da bi ga vsakdo opazil, pozdravil ali vsaj nagovoril. Toda, kako naj se uresniči ta pobožna želja? Pa se je le spomnil Bele Lilije, one lilije, o kateri je šel glas po deželi, da marsikaj ve in tudi zna. Nekega lepega dne se je res ojunatil, se odel v svatovsko oblačilo in odjadral na pot. Ob ogradi razprostranega vrta je slonela Bela Lilija. Metuljček se je pred njo globoko priklonil in razodel svojo prošnjo. Lilija se mu je nasmehnila in rekla: »Dvakrat te lahko spremenim. — Pokropila ga je z bisernimi kapljicami in gled v trenutku je postal vošček in na krilih mu je odsevala mrtvaška glava. Lepo se je Liliji zahvalil in odletel. Njegovi sovrstniki so onemeli, ko je

prijadral med nje — razpršili so se takoj na vse strani, ker so se ga bali. Iskal si je novih prijateljev, nove družbe. Zastoj vse poskušanje, vsi so bežali pred njim. Preveč jih je spominjal smrti. Ves žalosten in turoben je posejal dan na dan po skritih cvetovih, na osamljenih travnikih. Hiral je in iskal leka bolečini in osamljenosti. Pa se je nekega dne spomnil Bele Lilije, cvetke, ki mu je uslišala prošnjo. Zajadral je zopet proti oni ogradi in poprosil je Lilijo, naj se ga usmili in ga naredi takega, kakršen je bil. Bela Lilija pa je odgovorila: »Spremenim ti lahko samo velikost, boš zadovoljen?« »Da,« je komaj dahnil metulj. In gled, v trenutku je postal manjši, spremenil se je skoraj ves, le mrtvaška glava je ostala. Ostalo mu je tudi ime še danes, dalj so mu ga takrat njegovi vrstniki.

Dolinar Štefi, dijak, Cerklje

Križanka: NA AVTOSTRADO

Vodoravno: 1. dvoživka; 7. skupno ime za Evropo in Azijo; 8. domače živali; grška črka; 9. začetnici imena in priimka predsednika Jugoslavije; 11. športna disciplina, sorodnik fiziola; 12. pisalna potrebščina; 13. začetnici imena - priimka slovenskega pesnika - prevajalca (Alojz ...); 4. pod, 15. vas s krasnim perjem; 27. plug; 30. grška črka; 31. papiga - samec; 32. polna luna; 33. egipčansko božanstvo. Navpično: 1. del hlada; 2. prebivalec enega kontinenta; 3. morska žival podobna klobasi; 4. isti črki; 5. moško ime; 6. drog; 9. gozdne živali z bodicami; 10. skupina mladincev - delav-

blizu Ljubljane; 16. snidenje; 20. igralna karta; 22. žensko ime; 23. lirске pesmi; 24. ploskovna mera; 26. ptica

POSETNICA

KRISTJAN LEVAR-TASNIK

Kaj je ta tovariš po poklicu

Rešitev: tiskarjski rovnatelj.

cev; 14. glavni števnik; 16. drevesni sok; 17. ako; 18. patrona; 19. doba, vek; 21. smeri neba; 23. mamilo; 25. alkoholna pijača; 27. botazen, vodna žival; 28. turški plemič; 29. italijanski spolnik; 30. dvojica.

KV, R, H, LO, O, PI, E, PAPAČAJ, MIAV, RA, KV, R, ODE, O, B, AR, PAV, L, RA, TIA, V, IC, SREČAVAR, AS, MICI, RU, JB, TZ, BOB, PERO, AG, L, EI, Rešitev: ZABA, NL, EVRAZIJ, PSI.

Morska pošast

Njega dni so vsi mornarji verjeli v morske pošasti.

»Ja, ja,« so imeli navado reči. »V morju žive prave pravcate pošasti. Po devdeset čevljev so ti dolge. Glave pa imajo velike kakor zmaji. In iz žrel bruhajo ogenj. Kadar pa zagledajo ladjo, jo obkrožijo in meni nič tebi nič potegnejo na dno morja.«

»Pa ste morsko pošast že kdaj videli?«
»O, ja!«
»O, ja!«
»O, ja!«

»O, ja! Strašna pošast je bila to.« je razložil mornar, mršav dolgin. »Jadrali smo proti njej, nared za boj, vsak je imel v rokah harpuno. Potlej smo vanjo zagнали vse harpune, kar jih je premogla ladja. Zzzzzzzzz! Zadeli smo jo. Ko pa smo jo potegnili na krov, se je spremenila v drobno morsko lastavico.«

Vsi mornarji so prikimali.

»O, ja!« so dejali. »Vidite, takšne so morske pošasti.«

»Tudi jaz sem jo že videl.« je spregovoril drugi mornar, z gosto črno brado. »Plavala je proti naši ladji, čedalje bolj

se nam je približevala. Vsi smo v en glas zaklicali: Na pomoč! Pošast pa se je spremenila v morsko zvezdo.«

njimi. »Bila je črna kakor tuš, iz nosu pa se ji je kadilo. Ko smo pripluli do nje, se je ta spak spremenil v morsko želvo.«

Lastovkino pismo

Vsi smo danes ostrmeli, ko je poštar v vas prišel in prinesel belo pismo z znamko iz afriških dežel.

Vsi smo radovedni bili in ovoj odprli smo pa naš Niko, ki v drugi razred hodi, je prebral, kar je bilo napisano:

»Dragi moji vsi vaščani! Dolgo je že res tega, kar sem vaše kraje zapustila in na topli jug s sestricami odšla, vendar pa vas nisem pozabila.«

Tu v afriških deželah tople sonce sije prav ves dan, me pa letamo okoli in mušice si lovimo, sem in tja, čez hrib in plan.

Kaj bi vam še napisala? Da na tujem je lepo, vendar pa po vaši vasi moje hrepeni oko.

Zdravi preko zime ostanite, ko pa pomlad bo spet prišla, takrat se vrnem tudi jaz. Vas lepo pozdravlja vaša lastovka.»

»Da, da,« so prikimali zbrani mornarji. »Vidite, takšne so morske pošasti.«

»Jaz pa sem videl morsko pošast — sto petdeset čevljev je bila dolga,« je spregovoril tretji mornar, najstarejši med

»Da, da,« so spet složno prikimali ostali. »Kadarkoli se jim približal, se spremenil v kako drugo bitje.«

»Tako je!« In vsi so bili trdno prepričani, da morske pošasti v resnici živijo ...

Dobra knjiga

Dobra knjiga je naša prijateljica. Ona nam pomaga prek pustih dni. Ona nas razvedri, kadar smo čemerni in nesrečni.

Dobra knjiga nas nikdar ne razočara. Uči nas plemenitosti, kaže nam prava pota. Opozarja nas na nevarnosti življenja, varuje nas zlega.

Dobra knjiga nam pomaga lajšati vsakdanje težave in skrbi. Vodi nas v pravilni svet duševnih lepot. Kaže nam gorje in žalost, veselje in brepenenje drugih ljudi.

Dobra knjiga nam nudi vedno nekaj minut tibe in mirne sreče. Njen glas je glas nas samih, našega botenja, brepenenja in iskanja.

Dobra knjiga nas vodi v bajne svetovne kraje, pred nami čara čudovite prigode, opisuje slavne pobede junakov. V dobri knjigi spoznavamo tuje narode, njih življenje in navade.

Dobra knjiga je neprecenljiv dar, naš učitelj je, ki naj nam bo vedno ob strani.

Kako se naučim igrati šah?

V.

V šahovski igri običajni izrazi

Da bi se v prihodnje čim laže in hitreje lahko pogovarjali o šahovski teoriji, si moramo najprej ogledati vrsto izrazov, ki jih uporabljamo v šahu in brez katerih si šaha skoraj ne moremo zamišljati.

MENJAVA. Nasprotnikovo figuro, ki je zavarovana, smo napadli z našo figuro enake vrednosti. Ker smo na potezi, smo jo vzeli, nasprotnik pa nam - izmenjali smo figuri enake vrednosti. (N. pr. — B: Ke1, Se2; C: Sf4; 1. ... Sf4 x Se2, 2. Ke1 x e2.)

ODSKOČNI ŠAH. B: Ke1, Td1, Ld2; C: Kd6. 1. Ld2 — d3 + — odskočni šah.

ZACETNA POTEZA. To potezo ima vedno beli, ker vedno začne šahovsko igro. Kdo je beli ali črni, določimo z žrebom, le na turnirjih imamo za to predpisane tablice.

POTEZA. Kaj je to, smo že rekli. Toda v eno potezo moramo vedno šteti n. pr. prvo potezo belega in črnega, drugo potezo belega in črnega itd.

ZRTEV. Za manj vredno nasprotnikovo figuro smo zamenjali svojo, ki je večje vrednosti — ali pa smo za našo figuro dobili v nadomestilo le odlično boljše pozicijo.

DVOJNI KMET. Na isti liniji sta dva kmeta belega ali črnega (B: Kb1, d2, d4; C: Ke7, d6).

VEČNI ŠAH. Nasprotnikovega kralja lahko šahiramo do neskončnosti, vendar pa se ta šahom ne more izogniti.

PROST KMET. Kmet, pred katerim ni nasprotnikovih kmetov, je prost (B: Kf1, e3, f2, g4; C: Ke7, e4).

VILICE. Istočasno smo s kmetom napadli dve nasprotnikovi figuri (B: Kd3, e3, f4; C: Kg8, Le5, Tg5).

GAMBIT. Ze v začetku igre (otvoritvi) smo žrtvovali kmeta za boljši razvoj.

VEZANI KMETJE. Kmetje iste barve varujejo drug drugega (B: d2, e3, f4, g3; C: a7, b6, c5).

KVALITETA. Za našo manj vredno figuro smo osvojili nasprotnikovo figuro večje vrednosti (n. pr. skakača smo zamenjali s trdnjavo).

SREDNJI KMET. Kmet pred kraljem ali kraljico.

OPOZICIJA. Kralja si stojita nasproti, med njima pa je neparno število praznih polj.

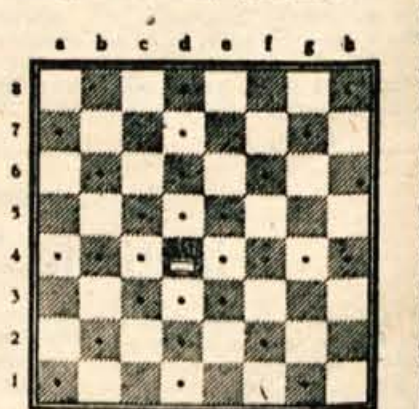
IZOLIRANI KMET. To je tisti kmet, ki ga ne more ščititi kmet iste barve.

OTVORITEV. Srednja igra, Končnica. Vsaka šahovska igra ima običajno 3 dele:

a) otvoritev — to je začetek igre, za katero v praksi pravimo, da traja toliko časa, dokler nista trdnjavi ene barve povezani — to se pravi,

da je med njima več praznih polj. Ko je otvoritev končana, preide šahovska partija v

b) srednjo igro ali središčico. — Medtem ko se otvoritev lahko naučimo iz knjig, je središčica prepričana našim šahovskim zmožnostim. Mnogokrat je konec šahovske igre že v tem delu igre, ker sta moči obeh nasprotnikov neizenačeni. Po končani srednji igri, to je ko sta nasprotnika zmenjala dobro polovico lahkih in težkih figur (lahke figure: skakač in lovec; težke: trdnjava in dama), preidemo v

c) končnico. Tudi ta del šahovske igre se lahko in se moramo naučiti iz knjig, če hočemo biti dober šahist. Nekaj končnic smo si ogledali že v prejšnjih pogovorih, prihodnjč pa se bomo zadržali pri nekaterih končnicah s kmeti.

Šest vprašanj brez odgovorov

V hiši nad gaštejskim klancem,

KJER SE PORAJA ŽIVLJENJE

nika, človeka, moža, se razblinjajo stari predsodki, usiha sramežljivost, vzbuja se samozavest, zaupanje v znanost in pomoč v najrazličnejših težavah, ki jih marsikatera žena dostikrat niti lastnemu možu ne zaupa. To je največji uspeh te male ustanove.

Skrivnost v številkah

Zato je čakalnica vedno bolj polna. »Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo«, kot se ustanova imenuje z uradnim naslovom, je vedno bolj obiskana. Samo nekaj podatkov: zmogljivost je preračunana na 1200 pacientov letno. Toda že lani jih je bilo skoraj še enkrat več, namreč 2274 žen, ki so tu iskale pomoči v najrazličnejših težavah, ki tarejo ženo. Lani je tu zagledalo svet 1077 novih življenj.

Toda to ni glavno. Največji uspeh vidijo v porodnišnici v tem, da so razvili preventivno službo, da se žene zatekajo k njim tudi v raznih drugih težavah in skrbeh. Tako je bilo lani že nič manj kot 1171 ginekoloških pregledov, opravili so 1301 operacijo, med njimi 955 ginekoloških. V dveh letih so pregledali veliko žena, ki so prišle na pregled iz bojazni pred malignimi novotvorbami in odkrili so 26 takih obolenj, ki so bila večinoma še v začetnem stadiju in zato ozdravljiva. Pri 128 transfuzijah so porabili 39.424 mililitrov krvi, ki jo je darovalo 130 krvodajalcev iz Kranja in drugih krajev.

Se in še bi lahko naštevali podatke. Lahko bi napisali reportažo o ženi, ki je dolga, dolga leta hrepenela in sanjala o otroku in šele tu v zdravljenju našla pomoč in pot iz obupa, lahko bi pisali o nesrečnem možu, ki mu je prvič v tej hiši dala

OBISK V KRANJSKI PORODNIŠNICI — VEDNO VEČ ŽENA ISČE TU NASVETOV IN POMOČI — UVELJAVLJA SE PREVENTIVNA SLUŽBA — STISKA S PROSTOROM — OSEBJE DELA NOČ IN DAN

analiza samozavest, o stoterih ženah, ki so se izogibale moža, ogrožale zakonsko sožitje in celo obstoj družine. V tej hiši se vse to ureja.

Kako bi...?

Tako se čestokrat ponavljajo vprašanja na zapisniku, ki ga je ponudil na vpogled dr. Vetr ves zaskrbljen. Gre namreč za to, kako bi pridobili nove postelje, razširili zmogljivost te ustanove, da bi ustrezala vedno večjim potrebam. Prav tako nastaja težava, kako nuditi potrebno zdravljenje pod nadzorstvom zdravnika v bolnišnici sami za mnoge nosečnice, ki tako zdravljenje potrebujejo. Hkrati bi bilo treba, vsaj po predpisih, zadržati porodnico 3 dni po porodu v oskrbi, kar je danes zaradi stiske s prostorom nemogoče. V bolnišnici je eno samo stranišče za zdrave in bolne, za osebe in paciente. Izboljšati in modernizirati je potrebno metode dela, dobiti še novo strokovno osebje, ki je danes preobremenjeno. Samo razpored delovnih mest v treh izmenah zahteva 21 oseb, ki pa jih je vsega skupaj petnajst. Računati ne smemo dopustov, nedelj, obolenj in drugih nepredvidenih izostankov.

Na poti proti savskemu mostu, ob razmišljanju o vseh teh uspehih, o človečanski vlogi te ustanove, se je reporterju vsiljevala misel, ali ni to tudi eden velikih uspehov zadnjih let, ali ni to veliki prispevek delovnim ljudem za izboljšanje njihovega življenja? Iz »Tiskanine«, »Planike« in »Iskre« se je vsulo delavstvo. Ura je bila dve. Koliko žena s čerkarji in torbicami hiti domov k družini, k otrokom... Koliko teh je dobilo pomoč v hiši nad Gaštejskim klancem?

KAMEN spotike

JELENOV KLANEC POTREBEN UREDITVE

Potnik, ki gre po Jelenovem klancu v mesto Kranj, je prav gotovo razočaran nad pripovedovanjem o lepem ali morda celo romantičnem Kranju. Prav gotovo

vo ga je morala miniti vsa romantika, ko je ob desni strani Jelenovega klanca lahko videl marsikaj (k sreči so vse te »lepotice« sedaj pod snežno odejo). Venjeto pa mu je najbolj ostalo v spominu poslopje na ovinku Jelenovega klanca, ki ga prikazuje slika. Razbita okna, polomljeni okvirji, umazan omet — skratka kot ostanek ruševine davne preteklosti. Vsekakor naj bi prizadeti poskrbeli za lepši izgled Jelenovega klanca v Kranju.

600.000 DINARJEV ZA KOKOŠJO DRUŽINO

V Mojstrani so lani zgradili pri posloju železniške postaje novo stranišče, namenjeno potnikom. Stroški za gradnjo tega objekta so znašali približno 3 milijone dinarjev. Vse prav, če

ne bi nekdanji postajenačelnik uporabljal eno petino tega stranišča za svojo kokoško družino. Preračunano v denar, je kokoški dom precej drag — velja »samo« 600.000 dinarjev, razen tega pa to dejstvo vsekakor tudi postaja ne more biti v okras in prav bi bilo, da bi kokoši na železniški postaji v Mojstrani dobile primernejše domovanje.

POJASNILNO

V 14. številki »Glasa Gorenjske« smo v rubriki »Kamen spotike« objavili dopis tov. I. O. Zg. Bitnje, »So ceste le za šoferje?«, kjer v zadnjem stavku piše: »Avtomobil, ki je obrizgal mene, je imel napis »Transturist« Skofja Loka, naložene pa je imel deske.« Zaradi nenamerne pomote danes popravljamo ta stavek — dopisnik nam je pisal takole: »Bil je to avtomobil »Transturista« iz Skofje Loke. Vozil je deske.«

S. S.

Petorica v jeeppu — strogo zaupno!

„ALCOTEST“ - prijatelj ali sovražnik šoferjev?

Prometni oddelek TNZ v Kranju. Ura je sedem. Zbrali smo se pred velikim stenskim zemljevidom Gorenjske. Zemljevid kot vsi drugi: vanj je zarisano cestno omrežje, vmes pa so posejana mesta in vasi. Kaj neki pomenijo bučice z raznobarnimi glavami? Ponekod so zapičene v zemljevid posamič, drugje, zlasti tam, kjer so zarisana večja naselja, štrle iz zemljevida kot jezeve bodice.

»Stevilo motornih vozil se večja iz leta v leto,« sem prekinil tišino. »Sodim, da vzporedno s tem številom narašča tudi število prometnih nesreč.«

»To je tudi tisto, kar nam dela sive lase,« je povzel šef prometnega oddelka in začel listati po statistiki. »Poglejmo, kako je s to zadevo!« Leta 1954 je bilo na Gorenjskem 91 nesreč, naslednje leto 161, leta 1956 se je število povzpelo na 175 in lani, kot rečeno, na 237. Kako bo čez dve ali tri leta, si lahko mislimo!

PETORICA V JEEPU

Ura je 7 in 30 minut. Se kratek posvet in že je avtomobil kranjske prometne milice s 5 potniki odpeljal v mrko sivino deževnega jutra. Na prednjih sedežih pripadnika prometne milice, zadaj šef prometnega oddelka, dalje medicinski izvedenec TNZ in novinar z dobro mero radovednosti.

Kam? Strogo zaupno! Le redki vedo za nalogo, ki jo mora opraviti petorica v jeeppu.

Smer: proti Jesenicam. Deževne kaplje točevo v vetrobran, stroj buči in požira daljavo. Pogledi petorice v jeeppu prebadajo megleno sivino jutra. Podoba je kot bi nekaj iskali... nekoga čakali. Zdaj zdaj ga utegnejo srečati.

Polica je za nami. Se pol kilometra imamo do Nakla. Nenadoma se iz deževne zavese pred nami izlušči tovornjak. Vse bliže in bliže prihaja. Zavore našega voza zaskripljejo. Prej kot v 10 sekundah smo na cesti. Dež nas neusmiljeno pere.

STOP! STOP!

Se sto metrov in tovornjak bo prispel do nas. Stop! Prometni miličnik je dal šoferju v tovornjaku znak, naj ustavi. Čemu? Morda gre za kontrolo voznških dovoljenj? Ne, tokrat je po sredi čisto neka drugačija.

»Ste danes že kaj pili, alkohol namreč?« je vprašal prometni miličnik malce začudenega šoferja Jožeta Uličnika, privatnega avtoprevoznika iz Tržica.

»Ne,« je odločno zanimal. »Bomo videli,« je z rahlo pretečim naglasom povzel prometnik in izvlekel iz torbe neko čudno pripravo: vrečico iz plastične mase in ampulo z rumenimi kristali.

Posebnega komentarja ne bo treba. Priprava, o kateri je pred časom pisal že »TT« v svoji reportaži C₂H₅OH, se imenuje »Alcotest« in služi za ugotavljanje alkohola v organizmu.

Šofer je skozi ampulo, ki služi hkrati tudi kot

ustnik, napihnil vrečico. Poskus je bil negativen. Kristalčki v ampuli, ki sicer pozeleno, če piha skozi ustnik človek, ki je zaužil alkohol, to pot niso spremenili barve. — Šofer Uličnik to jutro ni pil. Z zmagošlavnim nasmehom je sedel v tovornjak in odpeljal.

Naslednji poizkus smo napravili pred gostilno v Naklem. Ustavili smo tovornjak Cestnega nadzorstva iz Ljubljane in šoferju Stanku Starcu potisnili med zobe tisti cucelj. — Rezultat: negativen!

Resnici na ljubo povedano: kar malce razočarani smo bili, ko smo se pognali naprej proti Jesenicam. Na odcepu ceste Podnart—Kropa smo ustavili dva tovornjaka. Šofer prvega s številko S-3209 je bil Karel Beguš.

»Ste danes kaj pili?« »Ne! Kadar pijem — pijem zvečer. Ze res — pogosto mi ta ali oni ponudi kozarček, pa se raje vzdrim.«

Potlej je napihnil vrečico »Alcotesta«. Rezultat: negativen.

Pil — ne pil... »Alcotest« se nikdar ne zmoči!

»Veste, posebno hudo je, kadar vozim na Jamnik,« se je nasmehnil, ko je sedel za krmilo. »Tam je češnjevec doma,« je še hudomušno pristavil in pognal.

Tudi šofer tovornjaka S-3206, Simon Pogačnik, to jutro ni zaužil alkohola.

GOSTILNA »LOVRENC« NA ČRNVICU OGRÓŽENA

Ko smo se pozneje ustavili v gostilni »Lovrenc« na Črnicu, nam je gostilničar takole pripovedoval: »Zadnje dni šoferji precej govore o tistih »mehurjih«. To bo tudi krivo, da zadnje čase manj pijejo. Ne vem, kako bo, če se bodo tudi v bodoče tako izogibali pijači. Naš »kšeft« je ogróžen!

Na Jesenicah smo izprašali vest še šoferjema gradbenih podjetij »Projekt« Kranj in »Gradis« Ljubljana. To sta bila Marjan Triler in Jože Kušterle. Fanta nista pila.

»Vraga, vse kaže, da so se šoferji zarotili proti nam in alkoholu,« je brenil šef prometnega oddelka, videti pa je bilo, da je tega dejstva na moč vesel. Pa kdo bi našteval vse primere vestnih šoferjev, kjer smo z Alcotestom pošteno spodrsnili. Končno se nam je nasmehnila sreča — če hočete tudi smola!

Obiskali smo skladišče podjetja »Vino - Gorenjska« na Jesenicah. Najprej smo se lotili domačega šoferja.

»Tu je vino doma,« smo se bodrili, ko je šofer Emil Tratnik napihval Alcotest. — Preklicani mehur — zatajil je!

»ALCOTEST« JE SPREGOVORIL

Pogledi so nam obtičali na tovornjaku S-3222 podjetja »Avtopromet« Gorjanci iz Novega mesta. — »Tale šofer je pa z Dolenjskega doma,« sem se razveselil. Pomenljivo smo se spogledali. Moja prognoza je bila pravilna. Se preden je šofer Franc Dolenšek (še ime je govorilo, da je doma z Dolenjskega) napihnil vrečico, je priznal, da je pred nekaj urami popil kozarček pelinkovca. — On in »Alcotest« sta govorila resnico: kristalčki so rahlo pozeleneli. Šofer Dolenšek je pil. Sledil je odzvem krvi. Analiza bo pokazala odstotek alkohola v krvi. Seveda bo ta odstotek sila majhen. Od enega kozarčka, možakar, kakršen je Dolenšek, ne more biti pijan.

Veste, možakar se je na vse načine izvijal, se pritoževal nad slabim vremenom, preklinjal naporno vožnjo, končno je pa le pravo iztuhtal. Takole se je branil: »Kaj pa če vpliva na Alcotest to, ker nakladam in prevažam vino!«

Ko smo ga potolažili, da s te plati ni nevarnosti, sem ga vprašal: »No, Dolenšek, gotovo boste posvarili svoje kolege pred Alcotestom?«

»Figo — nikomur ne bom ničesar povedal,« se je zarežal. »Naj pa še drugi nasankajo!«

Ta dan se nam je »sreča« še enkrat nasmehnila. Ko smo se vračali, smo v Naklem prestregli tovornjak S-1818. Šofer Vlade Hebar je pil, sicer ne mnogo, vendar dovolj, da je Alcotest signaliziral: C₂H₅OH — alkohol.

»Koliko časa ste šofer?«

»Enajst let.«

»Ste kdaj doživeli karambol?«

»Se ne.«

In kaj bi bilo, če bi Hebar ali eden izmed šoferjev, ki smo jih ta dan preizkusili z »Alcotestom«, čez mero pil? Vsak komentar je odvoč...

Eno je jasno: za brezobzirne šoferje, ki ga radi čez mero srkajo, bodo naslednje napočili črni časi. Leto in dan, ob lepem in slabem vremenu, bo prijatelj šoferjev »Alcotest« križaril po gorenjskih cestah in iskal grešnike.

Nagradno žrebanje bo v ponedeljek

Nagradno žrebanje za naročnike »Glasa Gorenjske«, ki imajo poravnano vsaj polletno naročnino vnaprej, bo v ponedeljek, 17. t. m. na novinarskem večeru v kino dvorani v Radovljici. V zabavnem delu novinarskega večera sodelujejo Lipe Revše iz Kranja ter Ahačičev kvintet. Vabljeni!

MIMI
MALEŃSEK
KONIC

VIGENCI

116

ROMAN

»Dekletu se meša od bridkosti, ti pa bodi mirna, Ana,« ji je prigovarjala.

Ana se ji je iztrgala iz rok, pogledala po ljudeh, ki so se odmikali in kakor brez uma spraševala:

»Ali ji verjamete, da sem bratu privoščila smrt? Ali ji verjamete? Jaz sem ga zredila, ko nama je mati umrla! Vse bi raje izgubila... O, ali verjamete?«

Zenske so ji prigovarjale naj se pomiri, možje so mrmrali, da bi si ob mrliču ne smeli metati očtkov v obraz. Španovi so se poslovlili. Oče in mati sta držala vsak za eno roko Marinko, ki se je neprestano ozirala na oder in odzvedala, da bi spet ne začela kričati. Ko so odšli in so Ano spravili nazaj v kuhinjo, so kropilci posedli, da bi čuvali mrliča. Skrivnostno šepetaje so zaupali drug drugemu, da s to nesrečo morebiti le ni bilo vse tako nedolžno. Stric Miklavž je menda spričo prvega tarberharja rekel, da je bila vrv podrezana... Razšli so se pred polnočjo in nihče ni pel pri mrliču, nihče zbijal šal, kakor je bila sicer navada.

Dva dni je ležal Aleš na odru, potem so ga pokopali. Pogrebcev je imel toliko, kakor že zlepa ne kdo. Prva je stopala za krsto Ana, zraven nje Dominik. Ko so začeli metati prst na krsto, je tako jokala, da jo je moral podpreti, sicer bi se zrušila. Gospod Filip, ki je pokopaval, je bil resen, kakor ga še ni videla, glas se mu je tresel, postaral se je. Ljudje, ki so ga videli na pogrebu starega Gašperina so govorili, da ga je nečakova smrt hudo prizadela.

Potem so v zgornji hiši spet imeli pogrebščino, že drugo v tako kratkem času. Ana je celo med pogrebščino večkrat zahtela; kadar se je spomnila, da so hoteli zgornjo hišo pripraviti bratu za poročno spalnico, se ji je mlo storilo. Pogrebcom se je smilila, da niso več drezali vanjo z vprašanji. Na koncu mize je sedel Dominik in se tudi otnesel vprašanju.

»Jaz nisem videl, kako se je zgodilo. Ko sva s stricem prišla k njemu, je ležal pod kopico in ko sva ga vzdignila, je bruhnil kri,« je odgovarjal. Bil je blede in večkrat si je moral obrisati znojno čelo.

Stric Miklavž je počasi pil in ga ves čas gledal z blodnimi, sovrašnimi očmi.

Gospod Filip se je tudi tokrat kmalu poslovil. Ana ga je spremila pred hišo. Doslej ji ves čas ni privoščil prijaznega pogleda. Pred hišo je rekel:

»Prišlo mi je na ušesa, da je bila vrv podrezana. Če je to res...«

»Jezus,« je pridušeno izdavnila Ana, »kakor gotovo je Bog v nebesih, to ni bilo res! Vem, da bi radi vrgli na Dominika... Tudi stric Miklavž je rekel tarberharju... o, poglejte jo, to vrv, jaz sem jo že imela v rokah, spravila sem jo za spomin, natanko se pozna, da se je predrgnila!«

»Če je to res,« je neusmiljeno nadaljeval stric, ne da bi se dosti menil za njene ugovore, »potem si ti, nesrečna ženska, nakopala hiši dovolj gorja s svojo poželjivostjo. Ne misli, da ne boš kaznovana!«

»Jezus usmiljeni, ali me hočete umoriti?« je kriknila nečakinja in silovito zajokala. »Ne vem več, kaj se z menoj godi, sploh ničesar več ne razumem! Ali ni dovolj hudo, da smo ga pokopali, ali hočete še mene uničiti?«

»Zgonc najbrž drugače misli,« je odrezavo rekel stric. »Ali eno sem sklenil, ko sem zvedel za njegovo smrt. Zapustil bom svoj denar cerkvi in določil, da se mora porabiti za reveže. Ti si zdaj dovolj bogata.«

Potem se je odpehljal, Ana pa se je kakor pijana opotekala nazaj v hišo. Tisto o denarju je skoro preslišala, samo, vrv, o kateri govore, da je bila podrezana, ji ni šla iz glave.

Zvečer, ko je postala hiša mrtva in prazna, sta se z Dominikom odpravila spat. Ana je položila otroka v zibel in ko je zaspal, se je odločila, da bo vprašala Dominika. Vse telo ji je bilo napeto od bojznosti, kaj se ji bo razodelo. Ni nemogoče, ne popolnoma nemogoče! Spomnila se je, kaj ji je govoril tisto noč, ko je Aleš prvič omenil ženitev. Vzravnila se je in strogo poklicala moža, ki se je slačil:

Radijski sprejemnik v ušesni školjki

Transistorji v zadnjem času vedno bolj izpodrivajo elektronke — vsaj na nekaterih področjih elektronike. Njihove prednosti so zlasti majhna poraba električnega toka, velika mehanska odpornost in zelo majhne izmere. Vendar izgleda, da se ob sedanjih transistorjih razvoj še ni ustavil. Pred

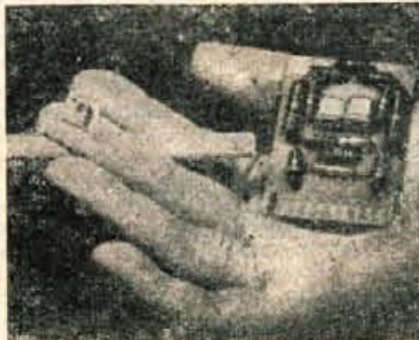
krogov, omogoča elektroni, da izdeluje naprave naravnost neverjetno

Sprejemnik v ušesu

kratkim so objavili, da je dr. J. W. Lathrop v laboratorijih ameriške vojske — Diamond Fuse Laboratories — v Washingtonu izdelal prve tiskane transistorje. To pomeni nadaljevanje smeri, ki je v elektroniki vodila od vezi, izvedenih z vezalno žico, k tiskanim tokokrogom. Transistor dr. Lathropa je izredno majhen, kot kaže slika, na kateri ga vidimo kot majhno črno piko na pravokotni ploščici, pritrjeni na sredinec roke. Za primerjavo so na sliki še običajni transistorji — spodaj v sredini — in cigareta. Novi transistorji so menda izredno odporni proti mehanskim vplivom in bodo postali važen sestavni del »elektronskih možganov«, ki vodijo velike rakete.

Uporaba miniaturnih sestavnih delov, zlasti transistorjev, ki so zamenjali marsikje elektronke, in tiskanih toko-

Lathropov transistor

malih izmer. Na sliki vidimo radijski sprejemnik za specialne namene, ki ga lahko nosimo kar pritrjenega v ušesni školjki. Izdelala sta ga inženirja Bock in Pietsch iz Hannovra.

ATOMSKE BOMBE NAD AMERIKO

Poročajo, da je od leta 1954 pa do danes padlo na ozemlju Združenih držav Amerike sedem velikih bombnikov, ki so nosili atomske in vodikove bombe. List dodaja, da so ameriški bombniki nekajkrat odvrli »nevarno breme« v morje, ko so piloti zaradi okvar na letalih ugotovili, da ne bodo mogli varno pristati na letališčih. Uradni krogi teh podatkov ne zanikajo. Zanimivo pa je, da še ni nikoli taka bomba eksplodirala.

Viharji so divjali po mnogih krajih Združenih držav. Visok sneg je zametel ceste in polja, tako da živa duša ni mogla iz hiše. Zena Josepha Hudsona, ki ima hišo v hribeh blizu Washingtona, pa bo vsak hip rodila. Nujno bi jo bilo treba odpeljati v bolnišnico, toda kako? Sneg je bil globok več kot meter!

Toda Joseph ni bil zastoj tankist v zadnji vojni. Prijel je za telefonsko slušalko in zaprosil vojaško poveljstvo, da mu pomaga. Kmalu je tank, težak 45 ton, povaljal visoki sneg in prebil pot do bolnišnice.

Bil je pravi čas! Deset minut kasneje mu je žena rodila zdravega fantiča.

Kaj meni človeštvo o možnosti nove vojne?

Večina človeštva ne veruje v možnost nove svetovne vojne, temveč je prepričana, da bosta Vzhod in Zahod našla pot do pomiritve. Do tega prepričanja je prišel zahodnonemški inštitut za raziskovanje javnega mnenja »Emnida«, ko je preiskal mnenje prebivalcev dvanajstih svetovnih velenost. V Kopenhagenu je izrazilo 73 odstotkov vseh vprašanih prepričanje, da bo prišlo do sprostitve napetosti med Vzhodom in Zahodom. V Londonu in na Dunaju je izrazilo to prepričanje 64 odstotkov vprašanih, v New Delhiju, Berlinu in Stockholmu 58 odstotkov, v Parizu 57 odstotkov, v Torontu 54 odstotkov, v Helsinkih pa 51 odstotkov vseh vprašanih.

Večina vprašanih oseb je izjavila, da bi bilo za svetovni mir zelo potrebno in koristno, če bi se Eisenhower in Hruščev sestala. Prav tako je bila večina za to, da bi ZDA umaknile svoje sile iz Zahod-

ne Nemčije, obenem pa naj bi Sovjetska zveza umaknila svoje čete iz Vzhodne Nemčije.

ANEKDOTA

Novinar je bil premeščen v Beograd. V Sloveniji pa je začasno ostala žena z otrokom. Stalno je hodila v dopisništvo, skušala je najti telefonsko zvezo in spraševala, če je kdo z njim govoril, če se je kaj oglašil in podobno, kajti njej ni nič pisal.

Ko ga je končno nekega dne našla po telefonu, pa je dejal: »Kako! Da nič ne pišem! Čitaj! Vsak dan je kaj mojega v časopisu.«

Taka je v kratkih obrisih današnja Brazilija. Če torej pomislimo, koliko plodne zemlje, kakšna neizčrpana rudna bogastva leže še neizkoriščena; potem vidimo, da bi na naši zemlji kaj kmalu še ne prišlo do preseljenosti.

Pri nas ljudje zelo radi ocenjujejo vojne kot potrebo, češ, preveč ljudi je na svetu. Samo primer Brazilijske dokazuje, da bi lahko v tej državi živelo nad 400 milijonov ljudi, če bi na vsak kvadratni kilometer prišlo 50 prebivalcev, kar vsekakor ni preveč, saj ima Evropa v povprečju tako gostoto prebivalstva. Seveda je za vse to potreben predvsem mir. Brazilijska je ena izmed držav, kjer je problem ljudi, investicijskega kapitala in strokovnjakov največja skrb in čokla. Če torej vzamemo Brazilijsko za primer, potem nam je lahko verjeti tistim, ki trdijo, da bi na zemlji lahko živelo namesto dve in pol, kar deset milijard ljudi. Predpogoji pa je vsekakor mir, sodelovanje, pravični družbeni odnosi in napredek v korist človeka in njegovega standarda.

»MATADOR«

»Matador«, ki ga izdelujejo v treh izvedbah (TM-61, TM-61 C in TM-76 A), je ameriško raketno letalo brez pilota in s samostojnim navigacijskim sistemom. Čez krila meri okoli 9 m, trup pa je dolg približno 12 m. Doseže hitrost

1040 km/h, višino čez 10.000 m in leti nekaj sto kilometrov daleč. Pri preizkušanju Matadorja se je telo raketnega letala po končanem poletu spuščalo na tla s pomočjo treh padal in tako ostalo nepoškodovano.

Zanimivosti

UMETNI DIAMANTI

General Electric Co meni na veliko izdelovati umetne diamante. Cena za karat — 4,25 dolarja. Torej so umetni diamanti dražji od naravnih, ki veljajo 2,85 dolarja za karat.

PREPREČENO IZHLAPEVANJE

Komaj štiri milijoninke cm tanka plast nekaterih maščobnih kislin, prepreči izhlapevanje vode iz odprtih posod in bazenov. Plast propuša kisik, ne pa vodnih molekul.

ZE 5000 LET

Toliko časa kopijejo zlato v egiptovskem rudniku Favakir, ki je med nekdanjimi Tebami in Rdečim morjem. Zlata ruda je v trdem granitu. Najgloblji jašek rudnika je 300 m pod zemeljsko površino. Ob glavnem vходу v rudnik so še danes odlično ohranjene freske, posvečene faraonu Akenatonu iz 18. dinastije.

PROTITUMORNI FAKTOR

Znanstveniki univerze v Wisconsinu (ZDA) so odkrili, da antioksin, rastlinski hormon, že v razredeni raztopini (0,0025 do 0,0050%), prepreči rast umetno presajenih tumorjev. Poskuse so delali na živalih in rastlinah.

ORJASKI RADIOTELESKOP

Predstavnik Miehlganske univerze je izjavil, da bodo pričeli letošnjega junija graditi na vrhu Pic Manutena v Ameriki radio teleskop, ki ne bo dosti manjši od radioteleskopa manchesterske univerze v Veliki Britaniji. Z njim bodo lahko sprejemali radio valove z Lune, planetov in zvezd, pa tudi tiste, ki prihajajo z več milijonov svetlobnih let oddaljenih ozvezdij.

TITAN ZA TEHNIKO

Titanov nitrid in titanov karbid sta važna zaradi njune trdote, nizkega tališča in kemične upornosti. Stejeta v skupino kovinskih trdin, imata pa tudi nekatere kovinske lastnosti. Predvsem sta dobra prevodnika elektrike in toplote. Da bi zmanjšali njuno krhkost, si pomagajo tehniki s sintiranjem ali postopkom, ki je podoben cementiranju jekla. Z mehkejšim vezivom, večinoma kobaltom, sintirajo tudi druge karbide in nitride. Te izdelke poznamo tudi pri nas pod imeni widia, carboloy, titanit in tako dalje. Pri postopku, ki je podoben cementiranju jekla, pa površino predmetov nitrirajo ali karbirajo, tako da postane zelo trda in uporna zoper obrabo.

Brazilijska je ena največjih držav na svetu, toda samo po površini, ki z osem in pol kvadratnih kilometrov zavzema okoli polovico Južnoameriškega kontinenta. Po njenem ozemlju teče največja reka sveta, Amazonka, ob kateri so še popolnoma neraziskani predeli in neznana indijanska plemena. Dasiiravno je država po obsegu tako zelo obširna, po svojih surovinskih bazah pa med prvimi na svetu, je Brazilijska zelo malo naseljena, saj premore komaj okoli 40 milijonov prebivalcev in ima približno 8 ljudi na en kvadratni kilometer. Prebivalstvo tvorijo belci, črnici, indijanci in mulati. Belcev je vedno več, kajti Brazilijska je dežela bodočnosti in pribežališče izseljencev iz vseh delov sveta. Če pomislimo, da imata dve glavni mesti vsaka nad dva milijona prebivalcev, da so ljudje po večini skoncentrirani v mestih in naseljenih ozajh okoli velikih plantaž, v industrijskih bazenih itd., potem nam je jasno, da Brazilijska z zelo majhnim odstotkom izkorišča naravna bogastva,

Dežela najboljše kave in velikih kontrastov

da jo hromi nenaseljenost, da se zgubljajo v svojih prostranstvih pragozdov, savan, močvirij in gorskih masivov. Življenje je skoncentrirano predvsem na obalno področje. Prometna mreža je tako majhna, da ima Brazilijska komaj nekaj več cest kot otok Ciper v Sredozemlju. Da pa bi vso to razsežno pokrajino, ki se razteza od pragozdovnih področij Amazonke do Andov, pa od Atlantskega oceana na jug, kjer se kontinent zoži, mogli kontrolirati in voditi, je v državi nad 600 radijskih postaj in močan zračni promet.

Brazilijska je prva v svetu v proizvodnji kave. Le-te pridelajo nad milijon

ton letno. Tudi kakao, kavčuk, sladkorni trs, koroza, oljarice, bombaž, sadje, živina in rudarstvo predstavljajo glavne proizvode v državi. Toda kljub temu, da je Brazilijska v glavnem agrarna država, morajo uvažati letno tudi po milijon in pol ton hrane. Veliko si v Brazilijski obetajo od petrolejskih vrelcev. Prezident Kubiček, ki je po rodu Čeh, je objubil Braziljancem, da se bo država v nadaljnjih petdesetih letih hitreje razvijala. Tako je objubil, da se bo proizvodnja nafte povečala za osemkrat, da bodo v naslednjih letih povečali proizvodnjo električne energije od treh na pet milijonov kilovatov.